

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu : 30 cèntims. - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

Any V. Núm. 206-Barcelona, dijous, 12 de gener de 1933

Un desori com el de diumenge no es fa amb quatre xavos. El més interessant fóra saber d'on han sortit els diners.

EL DESORI DE DIUMENGE

Un crim de luxe

Hi ha sempre, dins totes les manifestacions de la mera malignitat humana, dues coses: una perversitat que les fa abominables, i una estupidesa que les fa ridícules; i, si no fos per la perversitat, que mou dintre del cor una protesta ardent, tot cauria plenament dintre del grotesc, que hi anorrea tota espurna de grandesa.

Es per aquesta causa que ara MIRADOR, en rememorar des d'aquest lloc frontal les incidències dels passats diumenge i dilluns, les quals confirmen, dissortadament, les nos-

amb la dinamita s'ha limitat a volatilitzar el metall dels uns i esbravar la dinamita dels altres.

I pensar que per aquesta mena de bestietes hi hagi morts i ferits!

Però era fatal: quan uns senyors han rebut diners, han de justificar la paga. Afortunadament, alguns l'han justificada sortint al carrer a deixar en reconcs amagats les bombes rebudes perquè la policia s'encarregués de destruir-les i les armes perquè els agents de l'ordre públic en tinguessin de

De Dijous — a Dijous

Fa exactament dos mesos, en aquest mateix lloc senyalàvem la creixença d'una mena d'esperit feixista, que només copsava la part més barroera del feixisme, és a dir, les expedicions de càstig i les administracions d'oli de ricí, sense pretendre construir cap teoria política, social i moral. Era, doncs, gairebé més que un feixisme, una «partida de la porra» el que aleshores denunciàvem — i, amb nosaltres, no gaires més preocupacions barcelonines — que es constituïa.

La setmana passada, tornàvem a parlar d'aquesta mena singular d'arma política que significa un ben apreciable retrocés quant a civilització. Ens torna a aquells temps delictuosos dels «valents» i dels «pinxos» posats al servei del cacic i caciquets.

Tant l'una com l'altra vegada, fèiem notar que el fet era encara més curiós de consignar, perquè aquesta arma estava a la disposició, si no del partit governant, a la de persones a ell pertanyents. De debò que això no pot passar sense protesta, almenys a tot arreu on hi hagi un mínim de sensibilitat democràtica i d'educació política. I, insistim-hi, no serà amb aquests mitjans com augmentaran l'una i l'altra, que tanta falta fan encara, desgraciadament, al nostre país.

De la setmana passada ençà, dos nous fets més s'han afegit a l'actiu d'aquella força semi-clandestina que vol reduir els adversaris o els dissidents a garrotades. Dos nous fets més, però bé que frustrat materialment un d'ells, i potser encara una oportuna intervenció en feu evitar un altre. Però això no resta importància al cas. Aquest en té pel deliciós estat de cablenisme al qual arribarem ben de pressa, quan, contra una crítica o una sàtira, acudim a liquidar-la a garrotades, i, en comprensibles represàlies, la ciutat torni a conèixer l'espectacle que la feia famosa, de les lluites entre els de l'Unió i els del Lliure, amb executors d'altres obres que s'ofereixin al major postor. Perquè, per acabar-ho d'adobar, no es tracta de liquidar de tu a tu, entre l'Unió i el Lliure, pretenses ofenses, sinó d'encarregar la feina a gent que comença a especialitzar-se en el ram, i que, naturalment, ha d'ésser considerada com a professional.

Que arribarem a tal espectacle sub-balcànic, hi ha multitud d'indisici que ho fan creure. Esperem que qui té l'autoritat i el deure de posar-hi remei, n'hi posi, i que els periodistes, que poden ésser més afectats que moltes altres persones per semblant estat de coses, no lluiran aquella insolidaritat que altres vegades han demostrat i que parla tan a favor del seu esperit civil.

Si calgués refiar-se d'una solidaritat així! Ens fa dir això el fet que hi hagi hagut un diari com La Humanitat prou inconscient (?) per publicar la carta, escrita per un dels caps de l'organització feixista, que, per raons de decència, no volgueren inserir ni La Publicitat ni L'Opinió. Hem dit per raons de decència, i quant al darrer diari anomenat, no pas perquè s'hi al·ludís grollerament i injuriósament el seu director, que té alhora un càrrec de govern. No ens hem pogut estar de relacionar la publicació d'aquesta carta per un òrgan de l'Esguerra, amb un rumor que ha corregut aquests dies: que l'organització feixista està posada al servei d'un grup de l'Esquerra, el qual se'n valdria per eliminar l'altre grup i fer-se l'amo del partit.

C. R.

MIRADOR INDISCRET

Un misteri esvaït

Tots els diaris remarcaven que el vespre del diumenge, davant la casa de la Rambla del Centre des d'on s'hostilitzà la força pública i que ha quedat amb la fatxada tota senyalada, hi havia aturat un auto de gran luxe.

Cuitem a estroncar fantasies fàcils. No era el cotxe de cap acabat enemic de la República; no era tampoc un vehicle del qual s'haguessin apoderat els revolucionaris.

Aquell magnífic Delage, la presència del qual allí cridà tant l'atenció i que quedà bastant perjudicat dels trets, és d'un conegut sabadellenc, client assidu de l'Excel·sior i d'altres locals semblants. Diumenge hi havia anat amb la modesta intenció de fer-hi l'aperitiu, i per poc no hi ha de fer nit i tot.

Bon nom, a fe

La premsa francesa dona compte de la revolta de diumenge. Les ressenyes, en conjunt, són força exactes. Però hi trobem: «Il y a eu dans ce quartier (el del Clot) un tué, M. Mozo de La Escudade.»

Qualsevol francès hauria pensat que, amb un nom així, no es pot tractar de ningú més que d'un ex-gran de potència.

Un camp estrany

Diumenge passat, mentre a la Rambla petaven els trets i les bombes, els socis de l'Espanyol homenajaven els seus jugadors per haver obtingut el campionat de Catalunya.

Ara bé, si jutgem pel que deia la capçalera del menú, resulta que aquest campionat es celebrà al Restaurant Sport, com vostès podran comprovar. La capçalera en qüestió diu el següent:

«Banquete homenaje al primer equipo del C. D. Español por haber alcanzado el campeonato de Cataluña año 1932 celebrado en el Restaurant Sport.»

La por guarda la vinya

Per cert que a aquest àpat hi havia inscrits uns cent cinquanta comensals, però a les deu del vespre tot just se'n havien reunit uns quaranta, tota vegada era el pas de la Rambla en aquell indret era un xic escampanat. Feia bo de veure com de tant en tant penetra al restaurant algun esportiu amb les mans en l'aire, i esprintant com si anés a batre un rècord.

La manca de comensals facilità que els pocs que hi havia s'atipessin com a lladres; de pollastre hi hagué que se'n menjà tot un de sencer i d'altres es rentaren les mans amb xampany. No es va perdre per tot-hom!

Els èxits del Dr. Aguadé

Els nostres lectors deuen saber que la setmana passada va inaugurar-se en un pis del carrer de Fontanella una entitat anomenada Lyceum Club, per a solaz i esparcimiento de les nostres intel·lectuals.

Com no podia esdevenir altrament, les autoritats i la premsa van ésser convidades a la festa inaugural, la qual prengué des del primer moment un to visiblement distingit i assenyatament familiar. Les dames del Lyceum Club es desviaren per observar els seus visitants, i d'una manera especialíssima al senyor alcalde, el qual constituï més d'un cop l'enveja dels altres concurrents, tantes foren les associades que s'aplegaren al seu entorn.

De què deu parlar el batlle, que se l'escolten amb aquesta avidesa? — digué un periodista a l'orella d'un seu company.

L'altre s'arronçà d'espalltes i ambdós s'atansaren dissimuladament al grup que formaven el doctor Aguadé i les seves oients.

El senyor alcalde es trobava ponderant amb el més gran entusiasme les excel·lències del nudisme i les virtuts innegables de l'eugenesia.

Prova sonora

Un home que exerceix un càrrec públic, ja se sap que ha de rebre moltes visites. Però poc es pensava rebre'n una de tan pintoresca com la de l'altre dia, el conseller de Cultura senyor Ventura Gassol.

Es tractava d'un tenor que volia ésser contractat en la imminent temporada del Liceu. El conseller prou allegà que ell no podia ni havia de fer-hi res, que hi havia una comissió encarregada de l'afer, a la qual calia adreçar-se. El tenor, per la seva banda, allegava que era molt bo, i perquè el senyor Gassol no en dubtà:

—Permeti un moment—digué.

I, en ple despatx, llençà tres aguts amb la més gran sorpresa per part del conseller i de les nombroses persones que s'esperaven al saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat.

La dignitat del càrrec

El senyor Farreres i Duran, com tothom sap, és diputat a les Corts Catalanes.

El que no sap tothom és que al senyor Farreres i Duran li ha agafat molt fort el sentit de la importància de la seva investidura fins un punt que gairebé resulta excessiu.

Aquest darrer de mes passat, primer del funcionament de les nostres Corts, els diputats cobraven cada un l'assignació que per acord de les Corts els fou assignada.

Luxier els avisava, l'un darrera l'altre, perquè passessin per la caixa del Parlament a fer-se càrrec de la dita assignació.

Però, en arribar al senyor Farreres i Duran, la cosa es va encallar.

—Jo — digué —, jo no vaig a cobrar! A mi, si volen que cobri, que me les portin ací. Jo no vaig a parar la mà!... — i tot de manifestacions per aquest estil.

Calgué la intervenció provident del senyor Dalmau Costa perquè al senyor Farreres i Duran li passés aquest atac de dignitat i decidís acostar-se a la caixa, tal com havien fet tots els altres diputats.

El to del Sr. Farreres i Duran

Aquest bon senyor Farreres i Duran els primers dies de les sessions de Corts es mostrava molt satisfet de la marxa dels debats i, indubtablement, de la intervenció que ell hi havia tingut, que — com recordaran els nostres lectors — no es veié per cap cantó.

Era tant el seu entusiasme que, en sortir del Palau, junt amb altres diputats, es posà a caminar familiarment al costat de Ventosa i Calvell, com si el conegués de tota la vida. Ventosa se'l mirava tot admirat, però la seva admiració fou més gran encara quan Farreres li digué:

—Eh? No es pot negar que entre tots donem un gran to a les sessions parlamentàries catalanes!

Ventosa i Calvell optà per no contestar-li.

Un gest maquina

L'actual règim democràtic permet l'accés als càrrecs de persones que per la seva posició difícilment hi haurien arribat, en temps de privilegis com eren els de la monarquia. Així, per exemple, ningú no ignora que el diputat Grau Jassans era xofer de taxi.

En aquella època, un dels seus clients més assidus era el doctor Tusó, comunista dels més antics de Barcelona, actualment afiliat al B. O. C.

Un dia, es trobaren a l'Ajuntament el doctor Tusó i el diputat Grau Jassans. Aquest oferí al primer de deixar-lo a casa, ja que tots dos sortien de la Casa Gran i un cotxe l'esperava a baix. I a la plaça pujaren en un respectable auto particular, el del diputat.

Arribats davant del domicili del doctor Tusó, aquest, acostumat a fer el mateix trajecte, es ficà mà a la butxaca i allargà al diputat l'import del viatge i la propina.

Aclarim-ho

El mestre Morera, molt indignat amb una noteta apareguda ací mateix la setmana passada, ens ha escrit una carta llarguíssima, de la qual només interessa destacar aquesta frase:

«No havent-hi aquesta temporada artistes catalans que em satisfacin, sabent-me molt greu, seguiré esperant.»

Es a dir, que el mestre Morera no vol deixar representar obres seves al Liceu, no perquè les hi hagin de representar artistes catalans, sinó perquè troba dolents els artistes catalans que les hi haurien de representar.

Ens sembla que amb aquesta explicació, que donem amb molt de gust, les coses queden clares per tots, pel mestre Morera i pels artistes catalans sobretot.

Un espectacle afavorit

Al nostre Parlament, a la tribuna pública hi ha tres classes de seients. La classe preferent, al davant, és per personatges estrangers i peninsulars que vénen de turista. Després hi ha una separació i vénen uns altres seients, que podríem dir-ne d'amfitre, per a les famílies dels diputats, recomanats i premsa. Després ve un cordó i uns bancs d'oficina pública que ve a ésser el galliner o tercera classe, al qual s'entra per la porta del darrera del Palau. Cada dia s'omple tot. Preferència i general. Ara per ara és l'únic espectacle que no nota la crisi. I també l'únic on la crisi començarà per l'escenari.

Detinguts pels fets de Ripoll

tres previsions de la setmana passada, sent, abans que res, tota una intensa indignació i un dolor de l'ànima davant l'obra perversa, destructora de vides, estupidament nociva, duta a cap per quatre fatxendes nascuts amb mala sang, no representant a ningú i aliats d'una manera poc clara. La nècia destrucció per la destrucció; heus aquí el resultat de les dues jornades luctuoses que acaba de passar Catalunya, i amb Catalunya, la resta d'Espanya i la República; diem luctuoses i, a gratíent, no volem dir revolucionàries. Tenim una noció exacta de la jerarquia dels vocals.

Cal no deixar-se impressionar per la fatxada que ha presentat aquest desori que no es pot tampoc qualificar de moviment. Malgrat l'abundància de mitjans ofensius de què es disposava, a despit de l'escampall d'incidents a Catalunya sobretot, en els aldarulls d'aquests dies ningú no pot veure una revolució, sinó només unes ganes de violència i de desgavell pel desgavell, que els fan doblement repugnants.

Després de l'aspecte pervers dels fets passats, volem glossar l'aspecte estúpid, grotesc, de la cosa. També convé; sense això no es faria als bandolers i llurs instigadors tota la justícia que es mereixen. Ho farem, no pas per amor del pintoresc: això seria inexcusable. Simplement, per precisar l'abast dels fets i per remarcar el fons d'insignificància i de punible poca-solta que caracteritza certs sectors tènols del nostre mal viure, els quals, sempre moguts no se sap per què, sovint es permeten parlar i actuar en nom de la classe obrera.

Però no sempre poden fer-ho creure; i, aquest cop, menys que els altres. Aquesta vegada l'enganyifa s'ha vist reduïda al mínim. La quantitat de revoluts que s'han llençat al carrer no podia ésser més petita ni més significativa. La incoherència dels diversos episodis de la bullanga delata, així mateix, una manca de fe i d'ideal. I aquesta manca de fe i d'ideal es correspon exactament amb l'abundància de diners i de material. En aquest aspecte, l'agitació que començem és la més luxosa que mai s'hagi vist a Barcelona.

Bombes, a milers i milers; armes curtes i llargues de la millor qualitat; automòbils en doina i persones trobades amb mils de pessetes a la butxaca. Per força allò s'havia volgut projectar en gran estil. La nota dominant, precisament, ha estat aquesta: una desproporció evident entre la preparació, més abundosa i més cara que mai, i l'execució, més migrada i deficient també que mai.

La cosa, per dir-ho clar, no tenia gens l'aire de revolució; semblava, més aviat, que uns senyors rics sense feina s'havien donat el gust de flogar unes bandes de malfactors perquè els divertissin fent la bèstia unes hores pels carrers.

Qui són aquests senyors? Aquí s'hi veu una zona tèrbola. És política internacional? És agitació moguda per elements monarquitzants? És que procuren provocar un feixisme de dreta? S'han suposat totes aquestes coses i altres semblants com sempre que s'han produït a la nostra ciutat ximpleries sagnants que resisteixen un motiu explicable.

Repetim que tot això és molt tèrbol, i la República hi ha de fer molta llum i purificar l'ambient la flama inexorable de la justícia.

Com ha pogut veure's, l'abast social d'aquest moviment anarco-conservador és nul. Fatxenderia i poca-solta, amb molt de mals instints. I prou. La cosa s'ha vist reduïda energicament en poques hores i adhuc la finalitat que hi havia de desprestigiar la República, ha fracassat.

No cal ni que els uns s'alarmin, ni que els altres esperin. Aquest contacte de l'or-

millors. Entre tots, han fet una liquidació d'existències de fi d'any.

L'única missió del govern, ara que ja està fet, és de fer impossible l'acumulació de nous stocks; si no, tindrem cada any una broma per l'estil. Serà el substitutiu de les desaparegudes epidèmies de tifus; no més. Però quin és el govern civilitzat que tolera les epidèmies tifiques?

Per higiene i per dignitat, cal evitar la repetició d'aquestes cruels indecències, i cal usar els mitjans que calguin.

Resumint aquestes paraules, complexes com els sentiments que les inspiren, direm que les jornades de diumenge i dilluns passats han estat:

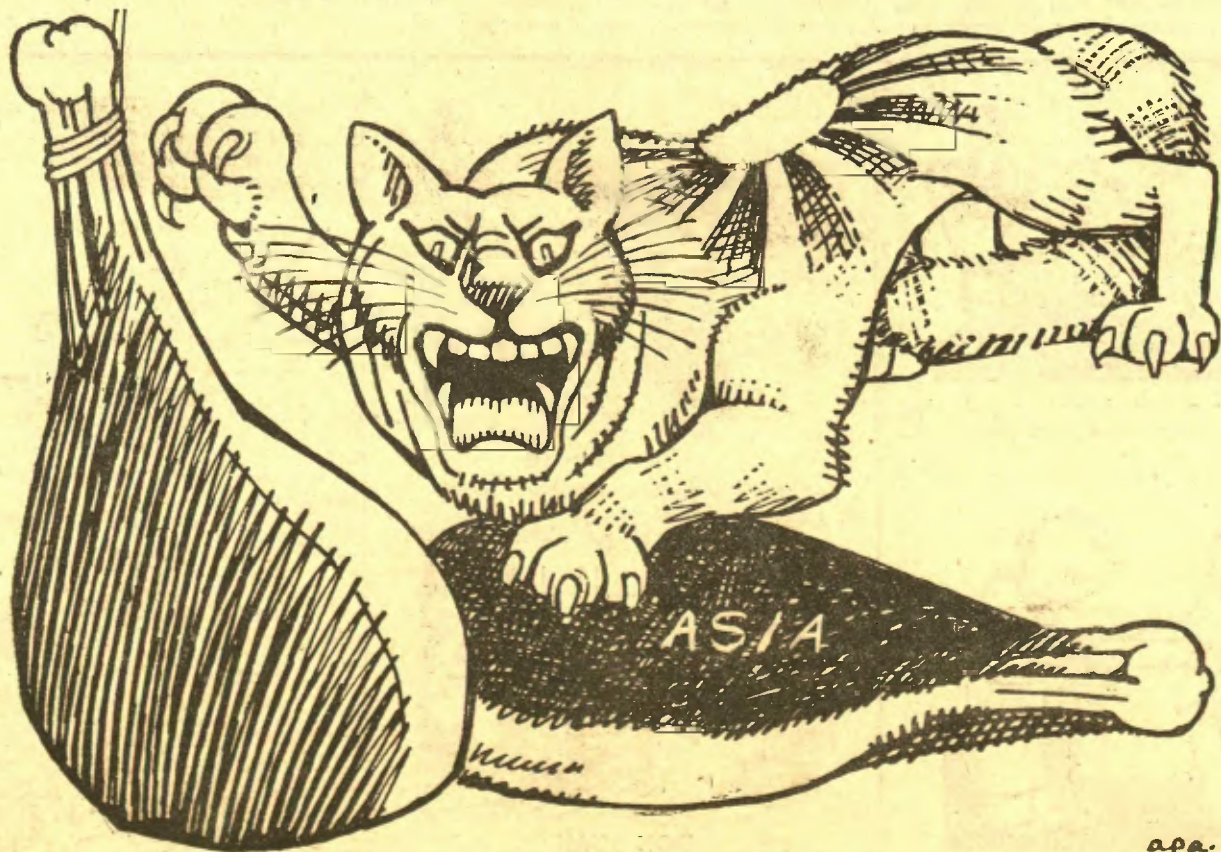
a) Un desmentiment donat pels obrers als taüls que volen explotar-los.

b) Un èxit de la policia repressiva, que actuà amb suma eficàcia.

c) Un fracàs de la policia d'investigació, que ja fa massa de temps que descobreix les bombes pel so que fan quan esclaten; i, d'això, també en sabem nosaltres.

Ah! I ens decidíem una cosa: també han fracassat els enyorats escamots de l'Esguerra de Catalunya, que es deien creats expressament per un servei de defensa en aquests casos. Preocupats a tustar l'esposa i la filla del senyor Vinyals, no s'han adonat que, a l'altre cap de Barcelona, hi petaven trets i bombes. Però a hores d'ara ja ho saben i estan molt engrescats.

No dubtem, vist això, que aquests bel·licosos feministes, els quals consagren d'una manera tan contundent la igualtat de drets de l'home i la dona a rebre quan són menys, desarmats i a soles, no dubtem que farien uns excel·lents policies d'investigació, per l'estil dels que ja tenim. Tampoc ho desobriem.

CUPLET VELL

—El japonès és molt trempat, molt tranquil i molt gat.

La raó principal

Hem tingut ocasió de veure el nostre antic conegut, el brillant col·laborador d'El Debate, Eugenio d'Ors.

Sembla que la seva vinguda obeeix a qüestions de família. La muller del filòsof ha presentat instància de divorci davant del tribunal civil, i ell, vexat d'ésser, per parlar com la gent de lleis, demandat i no actor, ha presentat instància de divorci canònic; així podrà ésser actor.

Un amic seu ens ha assegurat que un dels motius allegats per l'ex-Xènius, és que la seva muller apartava els fills de la creença en la immobilitat dels principis dorsians.

Quan el cor parla

—Algú de vosaltres anirà aquesta nit al Romea?—preguntava, dissabte al migdia, un conegut advocat als amics que solen reunir-se a fer l'aperitiu al bar Tèrminus.

—No, jo no puc—va dir el fundador de La Ciutat, aquell diari que sortia cada setmana, Marian Rubió i Tudurí—. I a fe que em sap greu, perquè almenys Amor deuria ésser una obra distreta, i més civilitzada i intel·ligent que el que es fa sempre en català. Perquè, nois, al teatre català et claven cada barrra, que no s'hi pot anar.

—Gràcies, home, gràcies—saltà Josep Maria de Sagarra, que algun dia que es lleva d'hora va a aquella taula. I, davant les temptatives de parlar de l'altre, continuà: —Sí, home; tu només vas al teatre quan jo estreno.

Les explicacions que seguien, com sol succeir sempre en casos així, no foren de cap eficàcia, i, a més a més, no val la pena de reportar-les.

Excés de vivor

Josep Maria Planes, com saben els nostres lectors, ha estrenat a Romea una comèdia el títol de la qual és Amor.

Un redactor anònim d'un setmanari barceloní, emportat per la seva suspicàcia i pels seus elevats sentiments, el dia abans de l'estrena, l'anunciava d'una manera plena de sobretensions de la pitjor qualitat, acabant amb aquesta frase:

«L'obra porta un títol ja conegut: Estimar. Primer fusellament. El títol és de Paul Gaudy.»

No és el primer cop que l'anònim redactor, emportat pel seu trop-de-zèle, per tal d'etibar alguna esgarrapada tergiversa la veritat. I en aquest cas, veritablement, no calia. Amb Amor ja hauria trobat prou antecedents per atribuir el títol de la comèdia de Planes a un afanament o altre.

El senyor Torrebadella

En l'ambient teatral de la vida barcelonina dels darrers del segle passat i tot el que va del present, hi ha un personatge desconegut com a personalitat i molt conegut de vista de tots els que han viscut aquests anys de la nostra ciutat. És el senyor Torrebadella, home elegant que porta bigoti i gran perilla com En Pitarra, al fill del qual s'assembla cada dia més, i que anys endarrerats, quan era moda, havia popularitzat un jaqué de tall distingit, que va repetir durant molta temporada.

El senyor Torrebadella, que actualment ja deu passar dels vuitanta, no sols mereix els honors de la publicitat per haver tingut el bon gust d'assistir a totes les estrenes teatrals fetes en el temps esmentat, sinó perquè, com ell ha declarat manta vegada, té el lloable costum d'escriure una crítica de l'obra estrenada que deixa consignada en un llibre que serà publicat després de la mort de l'autor.

Es de creure que el llibre tindrà un fort interès i serà almenys curiós. És el que deia un dia En Rossinyol al senyor Torrebadella, quan aquest li va dir que escrivia les crítiques.

—Ja pot pensar, senyor Rossinyol—li deia el senyor Torrebadella—, que parlo de vostè. —Home...—va fer En Rossinyol davant d'aquesta declaració.

—Però estigui tranquil, que el tracto bé —li va dir el senyor Torrebadella.

L'«Arcipreste», superat

En Joan Ruiz de Larios és un bon xicot que escriu a La Noche unes crítiques teatrals que els seus amics anomenen camaleòniques, perquè diuen que a cada ratlla muden de color.

Com que aquell escriptor castellà que hom coneix per l'Arcipreste de Hita també es deia Juan Ruiz, el nostre home no hi veu de cap ull d'alegria i no s'està de dir a tothom que compta, en la literatura, amb un homònim tan il·lustre.

No fa gaire que això es comentava en una penya de periodistes i homes de lletres.

—Es de desitjar—digué un dels presents—que la cosa no resti reduïda a una coincidència de noms. L'interessant fóra que no oblidés que l'Arcipreste no va escriure més que un llibre en tota la seva vida.

—Voleu dir—contestà un altre—que no seria més interessant que s'imaginés que no en va escriure cap?

—Home!—conclougué el primer—. No es pot demanar que En Ruiz sigui un Arcipreste superat!

Instantànies de l'Illa Daurada

Per als catalans del que entenem per la classe mitja, Mallorca constituïa fins fa poc el segon graó d'una mena d'escala de turisme que solia començar amb Montserrat. Els nuvis—el que se'n diu els nuvis—incloïen el viatge a l'illa dintre del programa de festes de les seves noces; i tota persona que s'estimés i no hagués complert amb aquest ritus en la data corresponent, havia de fer-ho després, invariablement, cap a la meitat del camí de la seva vida i acompanyat ja aleshores per la dona i un parell de criatures que sempre feien un gran servei al pare durant el viatge, en els moments en què sentia la necessitat incontrolable de vessar damunt d'algú la seva erudició en diverses matèries.

Aleshores Mallorca era encara l'autèntica illa de la calma que Santiago Rusiñol ens va descobrir. El viatge a l'illa solia registrar-se per una sèrie de normes inflexibles que un viatger transmetia a l'altre i que tothom observava amb un gran respecte; així, per exemple, el viatge comportava, després d'un mareig discret i inclúbil, llevar-se a punta de dia amb l'intent de veure sortir el sol per la punta esquerra de les muntanyes amb què Mallorca mira a Catalunya, admirar la petita illa de Sa Dragonera i esbargar-se una mica veient saltar els dofins davant de la proa del manso Rey Jaime I. Un cop a l'illa, les regles eren seguides amb la mateixa exactitud i d'aquesta manera hom podia veure les coves i tot el que calia, amb pau i tranquil·litat i després entornar-se'n a casa a bord del Mallorca confortat amb una ensaimada monumental, unes sobressades i un nombre enraonat de col·leccions de postal's.

Aquests viatges tenien una dolça i honesta punta d'esbargiment per a senyors Esteves, i l'illa de Mallorca, que ja sabia de què anava, els rebia sempre amb una gran complaença, com la senyora que rep una visita i li ensenya la casa. Mallorca acompanyava a tot arreu els petits burgesos excursionistes i els anava dient: «Veuen, aquí tenim les coves; allò d'allà és Manacor, aquest castell és el de Bellver...»

Avui dia es fa molt difícil de trobar a primer cop d'ull l'illa de la calma d'En Rusiñol; és clar que existeix, però està com si diguéssim tapada, i per a veure-la cal, de primer, cabussar-se a través de l'espessa capa de turistes que la cobreixen com una mena de riuada. A sota hi trobareu encara la Mallorca de sempre que queda gairebé invariable sota la riuada tal com les pedres del llit del riu; i diem gairebé perquè ja es comprèn que els efectes produïts pel corrent sempre es deixen sentir poc o molt.

La capa de turistes és el primer que hom veu en arribar a Mallorca; sembla que hagin triat aquella illa per a cultiu i estudi d'aquesta espècie i que els hi hagin deixat anar en gran quantitat, a dojo. Són turistes autèntics, val a dir-ho, turistes de debò, amb un guardarroba que ja no pot ésser més de turista; n'hi ha d'anglesos, de francesos, d'americans, de polonesos, encara que de lluny tots s'assemblin i es confonguin; són els que avui «fan» Mallorca i demà «faran» Nàpols i demà passat Tunis o Constantinoble o Atenes.

La invasió de turistes és tan forta que arriba a constituir una obsessió, una mena de plaga, però que deixa d'òrars i lliures esterlines. És molt difícil de caminar una estona seguida per Mallorca sense que topeu de cap amb un destacament de turistes que se us tiren al damunt, tot just acabats de descarregar d'un paquebot de la Cunard o de la White Star que de tan gros no ha pogut entrar al port de Palma i s'ha hagut de quedar a fora. Una munió de camions els porten davant de la Llotja i de S'Almudaina, encarrats cap al Born; arriben, es llencen per la ciutat i de seguida sentiran com un gran botzineig per tota l'illa.

La ciutat de Palma queda com embolcallada amb una mena de pastetes rutilants fetes amb sol i pols. Així es veu almenys tot venint pel moll i passant pel davant d'unes tavernes que tenen un gran caràcter. De dintre Palma estant, però, no en coneixereu res si us endineu pel mig d'aquells carrers tan bonics, enllosats curiosament, nets com una patena i que tenen a banda i banda les cases que disposen dels patis més acreditats de l'illa; aquests carrers, aquestes cases i aquests patis tan frescos i tan severes, tenen una gran qualitat i són d'un provincianisme senyorial i ben entès. Constitueixen el millor de Palma i fan un gran efecte. El mal és que quan se us acaba el carreró i heu de treure una

mica el cap als afores, el sol i la pols, amantents, us deixen mort.

De Bellver estant val la pena de veure una posta de sol; la badia i el port de Palma prenen unes entonacions dolcíssimes i sense sol i sense pols tot agafa un to just i proporcionat, finíssim.

Els turistes a Palma hi reposen i prenen una mica d'ale mentre els posen a punt els autocars; aquesta mica de temps el solen aprofitar per a fer broma a la seva manera i per a dedicar-se amb èxit a la recerca de magnífiques i elegants solucions en matèria de vestir. Sempre trobareu alguna angleseta amb un vestidut que d'intenció us recorda vagament un sac, lluint un gran barret de palla dels que els page-

Una altra de les cel·les ostenta una làpida dels «Amis de Chopin», de París, que us suggereix de seguida l'escena de descobriment amb els corresponents i francesos discursos. La cella de dessota la pancarta ha merescut però els sufragis de francesos i anglesos, i això sempre coacciona una mica l'ànim del fins aleshores imparcial turista.

Tot plegat fa una certa pena i àdhuc fa tèmper la possible creació d'una mena de santuari musical dedicat al turisme; per aquí es comença.

A les petites ciutats de l'interior que surten a la costa per ports que els pertanyen,

Exterior de les cel·les atribuïdes a Chopin

sos tenen per a batre i unes ingènues esparnyes de vetes que semblen lleugerament escandalitzades del fi a què se les destina.

Al vespre l'element turístic es barreja pel passeig del Born amb l'element característic de la capital de província, i així podeu veure sovint l'inici d'un flirt consentit i emparat per una grossa mamà damunt d'un fons de vestits violats, de Berliner Tageblatt i de Daily Mail.

Sembla que s'ha arribat a demostrar que és impossible d'anar a Mallorca i no anar a les coves, que són a l'altre cap de l'illa. Els turistes hi són conduïts en autocars que els descarreguen a la porta mateixa de la cova, just a temps de rebre un cert nombre de riquets indispensables per a la visita; quan ja tothom en té, hi ha un senyor que dona un cop de campana i ja teniu al carregament de turistes empassant-se per la boca de la cova.

Ara en una d'elles hi fan concerts, que en diuen; obeint a un cop de xiulet, tothom s'asseu en unes grades i aleshores s'apaguen els llums anunciant que la gent ja pot començar a fer «psst, psst», per a recomanar silenci. Quan el silenci és fet, podeu distingir perfectament la veu d'un senyor català i graciós que imita els anuncis de ràdio o bé produeix amb la boca uns sorolls com de petons fortíssims. I una vegada expansionat el senyor, surten unes barquetes il·luminades i portant uns músics que, ajudats de la foscor, dels reflexos de l'aigua, del silenci i de l'ambient de la cova, es dediquen a excitar la sensibilitat artística del turista. L'espectacle és ben cuinat i preparat; tan bé, que el senyor graciós ha de tornar a expansionar-se dient que allò val, no un, sinó deu duros.

Després hom passeja en les barques a tothom, per rigorós torn i amb números, com a cal metge, tal com correspon a turistes que s'estimen. Els afortunats mortals a qui correspon el 173, per exemple, tenen damunt dels altres l'avantatge de poder fruit una bona estona més de l'espectacle de veure com els altres s'embarquen i marxen suaument, amb calma, pel llac.

A Valldemosa el famós plet de les cel·les de Chopin ha obligat a tancar totes tres aspirants a l'autenticitat. D'entrada veieu de seguida, però, de banda a banda del claustre emblanquinat, una gran pancarta que diu:

«CHOPIN'S CELL

Where the one and only authentic piano the great composer used in this very cell

L'APERITIV

Bombes.—Després d'haver ofegat aquesta gran orgia tràgica que ens volien servir el diumenge passat, són cinquanta mil les planetes, les explicacions, les conjectures, les suposicions i les intuïcions que l'home xerraire i casuístic de tots els cafès fa a propòsit del com, del què, i del perquè dels esdeveniments. El pla dels revolucionaris és explicat de diferents maneres: hi fiquen grans arruixades de benzina, incendis en massa, illes d'arquitectura volant enlaire com un coet, espectacles neronians, follies babilòniques que fan tremolar el més pintat. Hi ha qui canta com dos i dos fan quatre, tota la trajectòria tèrbola del moviment, amb els responsables immediats relacionant-los amb altres responsables de més categoria, i arribant a les subtilíssimes combinacions maquiavèliques d'un pla estratègic internacional, de tan vastes proporcions i de finalitats tan perverses, que un hom es perd dins d'un maremagnum de confusió.

El fet és que sembla que ens hem escapat d'una i bona, però que per ara no estem segurs ni cosa que s'hi assembla. I el fet és que, de tot plegat, en resta a Barcelona la collita d'una mena de fruita tenebrosa, que no ve de cap arbre ni de cap cosa de profit, i que la constitueixen aquests milers de bombes abandonades a tot arreu.

He vist en un periòdic il·lustrat la fotografia d'una caps de bombes. És una caps de fusta, les bombes jeuen dintre, disposades simètricament, i a primer cop d'ull fan l'efecte d'aquestes fruites tropicals o d'aquests préssecs distingits del país, als quals es concedeix un embalatge de consideració i de confort. La gran quantitat de bombes del diumenge sembla que té un pedigree molt barrejat i molt heterogeni. Hi ha bombes que havien entrat a Espanya en temps de la dictadura i que llurs propietaris no les havien fetes servir i ja no les volien saludar; aquestes bombes tenien llur cau, però moltes s'havien tornat rànies o s'havien tornat agres i només els restava una funció decorativa. Altres bombes havien estat fabricades clandestinament en tallers honorables, els amos dels quals són profundament conservadors i no podien sospitar mai que al costat de la indústria sanejada es produïa aquesta indústria criminal. Altres bombes són fetes a domicili, entre el rellig d'un canari engabià i el plor d'una criatura de bolquers; són fabricades matusserament, a empenyes i entrebancs, per uns dits negres de fanatisme. Moltes d'aquestes bombes també fan pifia, però tenen la vida de les coses fetes a mà, i no mantenen res de l'aire glacial i antipàtic de la fabricació standard. Altres bombes són criminalment perfectes; han vingut amagades en els sostres morts de les caixes de mercaderia estrangera, han passat per tres o quatre duanes; són bombes que costen molts diners i que fan forat.

Es veu que aquestes bombes s'havien refugiat en els llocs més inversemblants, estaven a punt i llurs guardians se les deurién mirar amb un cert pànic voluptuós. El dia de la revolta les han passejat pertot arreu; les butxaques n'han anat plenes, n'han anat plens els farcells embolicats amb grans mocadors d'herbes, i els sacs dels drapaïers. En un moment determinat, o en uns quants moments, els posseïdors de les bombes les han abandonades allí on han pogut, i aquesta fruita metàl·lica, negra i carregada de mals instints s'ha vist compromesa, sense poder esclatar, amb tota la seva eficàcia verge. La policia ha trobat i va trobant encara bombes pertot arreu. En els terrats i en les escaletes de les cases del barri més tèrbol; allí on viuen els domadors de serps, els col·leccionistes de perruques robades, les prostitutes sense ofici ni benefici, gent completament inofensiva, es troben en sortir d'un cau amb pretensions de pis amb una cosa negra als peus que és una bomba abandonada. Al suburbi les criatures juguen amb les bombes i els gossos les porten a les dents, i inútilment intenten mastegar-les. Aquestes bombes dels gossos i les criatures no esclaten ni esclataran mai. Sembla que en tot moviment revolucionari es destinen bombes perquè facin aquest ofici de distreure les criatures i els gossos, i es procura neutralitzar-ne la malícia amb uns xarops especials que coneixen els revolucionaris.

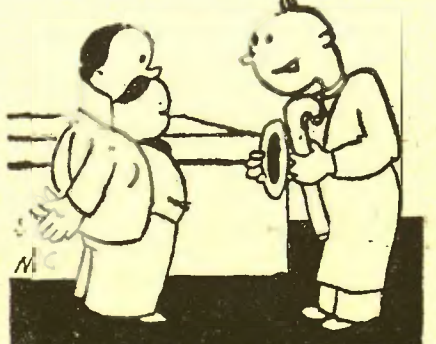
Sota els taulells dels bars, sota les piques d'aigua beneïta, dalt dels campanars en el jac de les òlives i en algun colomar dels barris vells, també s'hi han trobat bombes. La policia ha tingut la precaució d'examinar molts seients de taxi, perquè sembla que són molt a propòsit per amagatall de bombes. Allí on se n'han trobat més ha estat en els vagons del tren del port, però la majoria és seguríssim que han anat a parar a mar, o bé se les ha endut un vaixell fantasma que arribà navegant a la deriva sense que ningú menés el timó i probablement petarà contra els gels antàrtics i produirà un horripilant desori en una colònia de foques.

D'aquest diluvi de bombes, n'ha escatat una proporció insignificant, per fortuna de tots nosaltres. L'espectacle més original que vaig presenciar diumenge, va ésser un detingut flanquejat per dos policies. Era un home borrós, magre, sinistre, sense edat, sense cap mena de signe que el catalogués; duia una bomba a cada mà i els dits li tremolaven, però es veia el seu esforç perquè no li rellisquessin aquelles dues fruites repugnants.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

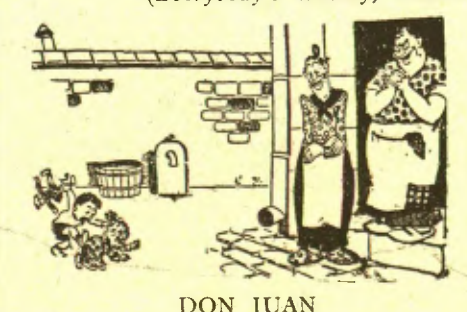
—No se us veu mai amb aquell xicot que abans l'acompanyava sempre.
—Oh, ara ja ens hem casat...
(Le Journal Amusant, París)

—I en quants mesos tinc de pagar-li la primera mensualitat?
(Le Matin, París)

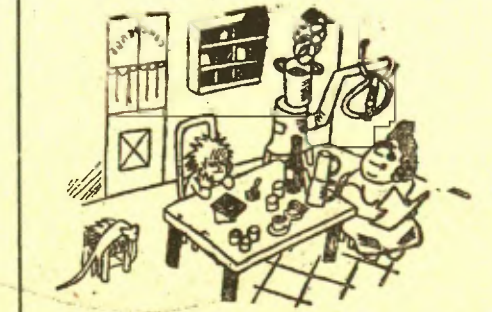
OPORTUNISME
—Crema, bona crema negra... crema per la cara, senyora?
(Everybody's Weekly, Londres)

DON JUAN
—Mira el reiet de casa, com en sap de tractar les dones!
(Gringoire, París)

—Què dius, que no has sentit parlar mai de Greta Garbo?
(Everybody's Weekly, Londres)

—Que Ostende és la capital d'Holanda? Si que estàs bé d'història de França!
(Ric et Rac, París)

ABRICS CONFECCIONATS

COM ELS DE MIDA

F. Vehils Vidal

7, Plaça Universitat, 7

Tall immillorable

Confecció superior

Classes extres

DES DE 75 Ptes. = 90 Ptes

125 Ptes. i 150 Ptes

PLOMES 16 Ptes. = 20 Ptes.

25 Ptes. i 30 Ptes.

TOTS ELS DIES

Garrafa de Priorat

Plaça F. Macià, 3 (abans Real)

Rbla. del Mig, 19 - Tel. 22503

JARDINS DE CATALUNYA

El miracle de Sant Eloi

Vaig a explicar un miracle, però no un miracle d'aquell temps de l'antigor en què es curava de gràcia la paràlisi o la ceguera, sinó un miracle d'ara, que jo, jove encara, he viscut plenament. És el miracle targari d'una muntanya pelada, esquerpa i àrida abans, i ara poblada d'arbres i en vies d'esser una exuberant arbreda, un esplèndid parc públic per a esbargiment dels targarins d'ara i sobretot dels que vindran.

Si heu estat a Tàrraga ja sabreu de què us parlo, perquè tots els targarins, quan

Aquesta societat dugué de bon principi una vida tan precària com vulgareu, la vida que acostumen a portar en tots els pobles les entitats que no tenen la finalitat de fer ballar el jovent i fomentar la manilla. Però els «Amics» no han defallit mai i cada any, l'un darrera l'altre, han intensificat les plantacions a mesura de les seves possibilitats econòmiques i poden ben creure que tocant aquest punt tindriem tema per aquest és un altre miracle si no fos que aquest és un llòbreg misteri que no volem escatir. El cas

Tàrraga. — La placeta del mestre Amigó

tenim un foraster, no descuidem pas de portar-lo a Sant Eloi.

Si tinguéssim Baedeker poden ben creure que la primera parada que hi figuraria seria el parc públic anomenat simplement Sant Eloi. Tant se val a l'estiu com a l'hivern, el matí com la tarda; el foraster que cau a les nostres mans, la primera cosa notable que coneix és, si us plau per força, Sant Eloi. Després, si sobra temps, el durement a admirar les restants notabilitats. Però de Sant Eloi no se n'escapa ningú. I quan ens trobem fent la feina de ciclorone completament gratuït (i tant... si encara pagariem), experimentem una de les alegries més positives i més desinteressades.

Feia temps que volia escriure aquestes ratlles. Me les va suggerir un article signat per Manuel Brunet i publicat en el número 129 de MIRADOR corresponent al 23 de juliol de 1931. En aquell escrit, Manuel Brunet deia que caldria commemorar l'aprovació de l'Estatut amb un monument adequat i afegia que si ell disposés, el monument no seria de pedra ni de marbre ni de bronze, per no poblar Catalunya (això ho resumeixo jo, per abreviar) de baluernes i xemeies de mal gust. I si per commemorar l'Estatut plantéssim un jardí a cada poble?, es preguntava, i després d'aquesta pregunta es planyia de tants i tants pobles com hi ha a Catalunya que no tenen ni un sol arbre o que en tenen molt pocs i encara escassos. Continuava escrivint Brunet sobre els arbres i la seva vàlua i significació i recordava la història d'alguna ciutat (Barcelona) que fa poc temps s'ha conciliat amb els arbres i els jardins. Més endavant, citava l'exemple de tres parcs emplaçats a Girona, Lleida i Olot i que són, deia, potser els únics que fan respecte. I ara ja hem arribat allà on jo volia arribar. Perquè, senyor Brunet, en el vostre admirable article vau negligir un nom que havia d'anar conjuntament amb els de Girona, Lleida i Olot, Tàrraga. Sí, no us en rigneu, Tàrraga pot, en aquest aspecte, servir igualment d'exemple. Perquè Tàrraga també té un parc, que Déu me'n guard de ni tan sols compararlo ni amb els Camps Elisis, ni amb la Devesa ni amb la Fageda d'En Jordà, però que si hom té en compte una munió de circumstàncies que explicaré, pot, com deia abans, servir d'exemple i de guia arreu de Catalunya.

En primer lloc, Tàrraga és una ciutat relativament petita, d'unes set mil ànimes, moltes menys que Olot i sobretot que Girona i Lleida, i a més, Tàrraga ha construït el seu parc en un terreny, el més àrid, el més sec, el més esquerp del món...

Cap allà a començaments de segle, a uns quants somiatruïtes (a tot arreu n'hi ha) els va agafar la mania de plantar alguns arbres en una petita muntanya que hi ha tocant a la ciutat, i que només donava timons, fonolls, cards i alguna altra mena d'herba de la família de les mal criades. La gent sàvia del poble (a tot arreu n'hi ha, també) va posar el crit al cel davant de semblant barbaritat, i començaren a fer córrer que a Tàrraga hi havia uns quants ciutadans que s'havien begut l'enteniment. Els bromistes (també, també n'hi ha) s'ho pengueren a bromes, és clar, i asseguren que a l'ombra d'aquells arbres no s'hi podrien arrecrar ni els fills dels fills dels fills... Els savis i els bromistes digueren moltes més coses, naturalment, però s'endevina que aquells quants somiatruïtes eren també uns testaruts, puix que sense escoltar ni la saviesa ni la plaserteria, iniciaren les plantacions amb una trentena d'arbres i arbusts diferents a fi de veure quina espècie s'adaptaria més a les condicions, o per dir-ho millor, a la manca de condicions d'aquella terra. L'èxit sorprenent a la mateixa empresa. Es van salvar un arbre i un arbust: un pi i una ginestera. Els altres vint-i-vuit volgueren donar la raó als savis i als bromistes. Aquests, aleshores, no cal dir com aixecaren la veu. Els savis, com a savis que eren, seriosament, i els bromistes també d'acord amb la seva convicció. Una de les facècies consistí a plantar al costat de cada arbre mort un tronxo de col amb un rètol que deia poc més o menys: «Veïam si això s'hi agafarà».

Els somiatruïtes es devien despertar i deixaren abandonada la seva obra. Uns quants anys després, però, en sorgiren d'altres amb la mateixa dèria de plantar arbres. Aquests es dedicaren al pi gairebé exclusivament i encara que amb moltes penes, reeixiren. I cada any, a despit de trencacolls i entropassades les plantacions es succeïren i feren emmudir els savis i desarmaren els bromistes. Fundaren una societat, «Els Amics de l'Arbre», i formalitzaren amb el Municipi la cessió dels terrenys del parc.

Jo heu ací, doncs, quina era la dèria que tenia des de fa més d'un any: explicar aquesta mena de miracle targari que no és pas un miracle d'aquells del temps de l'antigor, sinó un miracle d'ara, un miracle de veritable ciutadania, que de reeixir la idea exposada pel senyor Brunet ens relleva als targarins de preocupar-nos per la nostra aportació a l'obra commemorativa de l'Estatut.

JOSEP ELIES VILLES

Mirant a fora

William Martin deixa

el "Journal de Genève"

Potser no és exagerat de dir que el periodista de més prestigi és William Martin, el comentarista de política internacional del Journal de Genève. D'ençà que existeix la Societat de les Nacions, els habituals de Ginebra, àdhuc els mateixos delegats, esperen cada vespre el diari amb l'article en què William Martin comenta allò que ells han viscut. El seu coneixement dels complexos problemes de la política contemporània i una imparcialitat a tota prova li havien donat una autoritat considerable.

Ara llegim que William Martin deixa el Journal de Genève. No sabem res més, però volem creure que un home que com ell no sabrà deixar d'escriure, no sabrà, tampoc, deixar de combatre per una Societat de les Nacions cada dia millor i més eficaç. Perquè eren sempre motivades per aquest desig les crítiques que de vegades William Martin adreçava a l'organisme ginebrí.

Una comparació

El delegat a Ginebra d'una gran potència, parlant de la situació internacional, ha dit:

—Tots som com els passatgers d'un vaixell que s'enfonsa, i cada passatger treu aigua de la seva cabina per tirar-la a la cabina del costat.

Ha plorat o no?

Hitler, el Cromwell alemany, ha plorat a raig anunciant als nazis del Reichstag que Gregor Strasser, el seu braç dret, secretari i organitzador del partit, l'havia abandonat? O bé ha restat tranquil i amb ple domini d'ell mateix, com perloca a un Cromwell?

Aquesta qüestió, que es veu que és d'una importància extrema pels dotze milions de partidaris de Hitler i pels vint-i-tres milions d'antipartidaris, serà resolta pels tribunals berlinesos.

El Dr. Frick, segon braç dret de Hitler, declara que el líder no ha plorat. Otto Strasser, germà de l'altre, ha dit, des d'un seimananar, El Front Negre, que sí, que va plorar. I el primer ha processat el segon.

Un centenari

S'ha acabat l'any 1932 sense que s'hagi pensat a celebrar un centenari — i tants com se n'han commemorat! — que, si més no, és curiós: el del naixement del capità Boycott.

Aquest personatge, exercint a Irlanda d'intendent de lord Erne, va descontentar tant els habitants, que aquests, com a represàlies, li refusaren àdhuc les coses més indispensables per viure.

D'aquesta actitud dels irlandesos envers Boycott nasqué la paraula que ha fet fortuna i, diferentment grafiada, ha passat a tots els idiomes.

Un altre centenari

Aquest és el de l'entrada de lord Gladstone a la vida parlamentària, però els admiradors del cèlebre polític no tenen massa interès a commemorar-lo, ja que, als començaments de la seva vida política, Gladstone no professava les opinions democràtiques que el feren popular.

Gladstone inicià la seva carrera de diputat com a candidat oficial del duc de Newcastle, que poc temps abans havia aconseguit quaranta masovers de les seves terres perquè no havien votat com ell volia. Els adversaris de Gladstone, en el període de propaganda, feien passejar pels carrers quaranta homes amb un cartell diferent cada un: el text de les quaranta cartes de desnonament, mentre una xaranga cridava l'atenció del públic.

Com que els Newcastle havien fet part de la seva fortuna com a tractants d'esclaus, Gladstone hagué de defensar l'esclavitud, argumentant que si tal institució hagués estat repressible, la Bíblia no l'hauria reglamentada.

L'inventor de la Federació

Danubiana

Segons les agències, ha mort a l'edat de vuitanta tres anys, en un manicomi hongarès, l'Oncle Imrie. La idea fixa que havia motivat la seva reclusió en un asil d'alienats, era la creació d'una «monarquia unificada» que comprendria Hongria, Àustria, Bohèmia, Sèrbia, Bulgària, Romania i Grècia, amb un rei per a cada Estat, que prescriu el jurament de fidelitat a l'emperador Francisc Josep. Com a rei d'Hongria, l'Oncle Imrie havia designat l'arxiduc Josep, pare de l'actual arxiduc Josep.

Fins a la mort no parà de dir mal dels polítics de Viena que havien impedit la realització de la seva idea. Fora d'aquesta obsessió, aquest home, fuster d'ofici, era un subjecte perfectament raonable.

Potser, qualsevol dia, Paul Léon, en nom de la Federació dels Estats danubians, anirà a disposar una corona sobre la tomba d'aquest precursor.

Ridícul

Balfie creà el seu espectacle de «La Rata-pinyada» ja fa cosa de vint-i-cinc anys, durant els quals s'ha donat a conèixer per tot el món. Aquesta experiència li permet d'opinar sobre els gustos dels públics.

Segons Balfie, París s'interessa per la posta en escena, a Londres agrada la nota sentimental, i a Nova York la nota còmica.

En aquesta darrera ciutat, Balfie fracassà en presentar La Dame de Pique, que a Europa havia tingut èxit pertot. Després se'n sabé la raó. La Dame de Pique és la història d'un oficial rus que es suïcida perquè ha perdut cent mil rubles al joc. Però cent mil rubles vénen a ésser cinquanta mil dòlars, i no hi ha cap americà que no hagi perdut aquesta quantitat, sense haver-se suïcidat per això.

UNA FIGURA DESAPAREGUDA

Calvin Coolidge

A poques setmanes de distància de les festes per la presa de possessió de la Casa Blanca per part del nou president, Roosevelt, un gran dol colpeix el poble nordamericà: la mort de Calvin Coolidge. El dolor experimentat pels nordamericans i la impressió produïda a tot el món demostren com l'ex-president era estimat dels seus conciutadans i generalment apreciat a l'estranger.

Calvin Coolidge pujà al poder el 2 d'agost de 1923, substituït, en la seva qualitat de

Coolidge era silenciós, però quan adquiria un compromís — contràriament a Hoover — sabia mantenir-lo, i si hagués restat a la Casa Blanca, les coses d'Amèrica i d'Europa haurien anat molt millor. Coolidge no sols era un gentleman, sinó també un esperit obert i de mires llargues; ell, d'altra banda, s'havia format un concepte de la solidaritat econòmica europeu-americana més exacte que el del mateix Wilson, i per conseqüent la seva acció hauria produït avantatges comuns

Calvin Coolidge de vacances

vice-president, Harding, mort en condicions misterioses. (S'ha dit que a la Casa Blanca — com en certs palaus reials o borgescos — no han mancat escàndols que ha ofegat el silenci de la tomba.)

Era hora que, per la dignitat de l'alt càrrec i per l'honor del partit republicà al qual pertanyia Harding, la presidència de la Confederació passés a mans d'un home de la vàlua i de l'honradesa de Coolidge.

Per una curiosa fatalitat, el president dels Estats Units que ha dirigit l'elaboració del pla Dawes, que ha afavorit la tramesa de capitals nordamericans a Alemanya, la regularització dels deutes de guerra, i especialment l'acord Mellon-Beranger, el president que prengué la iniciativa per la Conferència naval de 1927, desappareix al mateix moment en què la liquidació financiera i la qüestió del desarmament dominen totes les preocupacions internacionals.

Acabat el període de presidència assumida en substitució de Harding, Coolidge presentà la seva candidatura a les eleccions presidencials de 1926. La lluita no assolí les vastes proporcions que actualment pren en el nou continent en semblants circumstàncies. Però tingué un èxit afalagador, perquè fou elegit amb 379 vots contra 139 que obtingué Davis. Coolidge, doncs, romangué a la Casa Blanca des de 1923 a principis de 1929.

El període de la política de Coolidge no ha estat solament de gran calma, sinó també un dels més prosperos i dels més feliços que hagin travessat els Estats Units. Calma i prosperitat, segons alguns crítics, força efímeres.

Calvin Coolidge tingué una naixença modestíssima, ja que el seu pare era un senzill pagès. S'obrí camí en la vida no sense treballs, però devé els seus èxits al seu caràcter ferri, i a una gran intel·ligència i a una honradesa rigidament escrupolosa. No li ha agradat mai parlar, i sobretot parlar de coses inútils, com és defecte molt estès entre tots els homes polítics de tots els països del món, on amb la civilització ha penetrat aquella passió deliciosa i turmentosa que és la política. Per aquesta aversió a l'oratória fou anomenat «el president taciturn».

Coolidge treballà pel bé del seu país, i ha estat comprès pels seus conciutadans. Aquesta és la raó per la qual ha sabut crear-se una grandíssima popularitat entre dues no menys grans impopularitats, la del predecessor i la del successor, l'incert i incoherent Hoover, que justament aquests dies el senador Borah, persona certament no sospitosa d'europeofília, ha atacat com a culpable d'haver enganyat França perquè la induí a estipular els acords de Lausanna assegurant-li formalment que no sols seria renovada la moralitat, sinó que també es renovaria a una sensible reducció dels deutes. Borah, doncs, afirma que França ha estat duta a engany pel president Hoover!

més seriosos i més tangibles, que haurien pogut, si no eliminar, almenys atenuar la crisi mundial. Però ell no cregué representar els electors en 1929, i cedí el lloc a Hoover, que, tot i pertànyer al seu mateix partit, tenia concepcions de govern ben diferents i que foren mig catastròfiques en els resultats finals.

La mort de Calvin Coolidge ha d'ésser considerada efectivament com una veritable pèrdua pels americans. S'ha extingit gairebé improvisament als seixanta anys. Certament que en un esdevenidor no gaire llunyà hauria pogut retornar al primer pla de la vida política del seu gran país i hauria pogut reconstruir el que el seu successor havia destruït. Els homes que associen llur nom a les vicissituds agradables d'un país, per lògica conseqüència, són els més estimats al cor dels pobles. Així fou de Coolidge, i és per això que la seva pèrdua ha estat sentida pels seus conciutadans en un grau notablement superior al normal per la mort d'un gran personatge. Sovint els individus només són instruments orbes de la fatalitat i serveixen gairebé inconscientment els esdeveniments, sense que llur voluntat pugui influir en un sentit millor que en un altre. Això els pobles no ho saben ni ho volen saber. Segons llur lògica, els governants són els veritables responsables de les vicissituds d'un país. Si les coses van bé, és hosanna s'eleva en honor dels governants; si van malament, és el crucifige el que se'ls demana... Doncs bé, per Coolidge, és oportú que es digui que ha sabut, en certa manera, dominar i guiar els esdeveniments, sabent fer-se amo de la situació. Ha estat, és cert, un home de sort, però no tot ho ha aconseguit per la seva bona estrella, que ha estat fortament ajudada per ell. No manquen alguns corrents hostils envers Coolidge, i són els que voldrien presentar-lo com antidemocràtic. Aquest judici advers seria en qualsevol cas d'haver-se oposat per des vegades a la concessió de pensions als combatents. No tenim en aquest moment els elements necessaris per valorar la importància de l'acusació, però cal no oblidar que els combatents nordamericans foren tots voluntaris i que foren enrolats en condicions diferents de les dels combatents de les nacions europees, sotmesos al servei militar obligatori.

Edouard Herriot, que ha conegut bé Coolidge i que ha estat el seu hoste a la Casa Blanca, en una declaració feta a la premsa francesa s'expressa d'una manera que no hauria d'admetre dubtes sobre la fe liberal i democràtica del gran desaparegut.

Pel nostre compte, seran els venidors els que diran si, com escrivi Manzoni de Napoleó I, Calvin Coolidge fou una glòria de debò de la política del seu país. Tot esperant el llunyà judici, acotem reverentment el cap davant la tomba que s'ha obert.

TIGGIS

CAFÈS DEL BRASIL PER TOTA ESPANYA

EXIGIU ELS CAFÈS

:: DEL BRASIL ::

SÓN ELS MÉS FINS

:: I AROMÀTICS ::

BRACAFÉ

EL CINEMA

DUES FACETES

«L'home i el monstre»

Qui no ha llegit l'admirable narració de Stevenson, *El cas estrany del Dr. Jekyll i Mr. Hyde*? L'extraordinària impressió que produeix aquesta lectura, que com a valor literari val les millors pàgines d'Edgar Poe! Una narració fantàstica, portada amb una traça i un domini del gènere del tot inimitable i que enclou un sagaç i penetrant escorcoll de l'ànima humana. Stevenson en aquest relat, el mateix que en altres que no és del cas ara citar, sembla preocupat d'una qüestió de moral, en el sentit més

barà, a més a més, en una situació enutjosa: la de la representació del monstre que és M. Hyde, perquè coses que són de molt bon imaginar, són extremament difícils de figurar sota uns trets concrets. Aquí la novel·la triomfa amb la seva puixança il·limitada d'evocació suggestiva. El monstre, tal com l'ha realitzat Mamoulian en el seu film, resulta francament pueril. Per què donar-li uns trets tan bestials? No hauria bastat, sense sortir de l'ordre de la fesomia humana, senyalar-lo amb una cara repulsiva

Rose Hobart i Fredric March en «L'home i el monstre»

ample del mot. D'una manera pertinent conclou que la vida moral no és reversible i que no és impunement que ens lliurem a certs excessos.

El protagonista viu dues existències. Ell ha aconseguit, amb certes pràctiques de química i de màgia, dissociar els dos elements antagonics que divideixen el seu ànim. Així, exclosos l'un de l'altre, pretén aconseguir la benaurança. Lliurat al mal, cap remordiment no ve a neguitejar-lo. Lliurat al bé, cap baixa passió no ve a torbar la seva beatitud. Ell ja comprèn que a cada nou excés li és més difícil emprendre el camí de retorn, però ell espera que aquest camí no li serà mai vedat del tot. A la fi, el retorn ja no és possible. Cal ingerir una quantitat de droga extraordinària perquè el monstre esdevingui l'home normal, i el Dr. Jekyll absorbit completament pel repulsiu Mr. Hyde, aquest o aquell, o tots dos plegats, com vulgueu, mor en el desesper més horrible.

Aquesta és la història que Mamoulian ha filmat. Hom ha volgut conservar el fons, tot canviant totalment l'anècdota. Calia atendre's a les tradicions cinematogràfiques i donar visualitat al drama tot interior de l'heroi trágic de Stevenson. Així, l'embrutament del protagonista serà el d'un luxuriós. Les dones ocuparan el primer pla del drama, cosa que no succeeix gens ni molt en l'obra original. El realitzador cinematogràfic és tro-

antipàtica? Naturalment hom ha volgut concretar, accentuar el dilema dins el qual viu i mor el protagonista, i pensant que el film s'hauria d'encarar amb el gran públic, no s'ha reclusat davant la truculència en la realització.

El lector endevina el motiu trágic d'aquest film, que a moments produeix una forta emoció. Perquè, a la fi, aquell home es transforma en monstre, sense el control de la seva voluntat, contra la seva voluntat; la seva ferocitat li salta a la cara davant la seva pròpia promesa. Aquesta és Rose Hobart, que interpreta magistralment el paper de la dona exquisida i elegant, que sap ésser casta dins la passió i que llanguix d'angoixa davant l'enigma del seu promès.

Myriam Hopkins és la vamp. Profundament humana i emotiva, el mateix que en *Vint-i-quatre hores* la seva tasca aquí l'assenyala com una actriu molt més interessant, a desgrat dels reclams, que no pas Marlene Dietrich. I diem això pensant amb el seu rol en *Vint-i-quatre hores*.

Fredric March surt molt aïros amb el seu difícil, per no dir impossible, paper. Quant a la realització, el film no mereix sinó elogis. Mamoulian s'hi afirma novament un dels grans homes del moment actual. Moviment de la càmera i moviment dels personatges tan ajustats al ritme de conjunt, posada en escena realitzada amb una elegància i desembaràs incomparable, fotografia eloqüent. *L'home i el monstre* sorprendrà tots els que s'encanten davant dels recursos sempre sorprenents d'una tècnica que sempre sembla dir el darrer mot. Ho sembla només, per tal com cada dia ens reserva noves sorpreses. Sota aquest aspecte de la realització, tindrem ocasió segurament de recordar més d'una vegada aquest film de Mamoulian.

JOSEP PALAU

Una rectificació

El nostre amic i col·laborador Guillem Díaz-Plaia ens trameta per a la seva publicació la nota següent:

«Ha estat amb una veritable sorpresa que he vist anunciat el meu nom en una contravèrsia literàrio-cinematogràfica que ha de celebrar-se segons sembla al cinema Lido. Sorpresa redoblada per tal com havent rebut, essent a París, una proposició telegràfica del senyor Miquel Duran en aquest sentit, aquesta proposició va ésser contestada també telegràficament amb la meua negativa. El senyor Miquel Duran, que figura com a empresari d'aquesta sessió de cinema, ha aprofitat la meua absència per a comprometre en el mateix sentit el meu amic Lluís Montanyà fent-li créure en una acceptació per part meua que evidentment no existia, i en nom de la qual s'ha permès d'anunciar-nos profusament en programes i cartells. Com que per raons que no són pas d'interès públic, no tinc intenció de pendre part en el programa de referència, us prego la inserció d'aquesta rectificació en les pàgines del vostre periòdic.—Atentament vostre, GUILLEM DIAZ-PLAIA»

• PRÒXIMAMENT •

BORDACHERA DE NIEVE

Una exclusiva FEBRER i BLAY

PANORAMA

Alguns films estrenats

Hi ha una escena en *Bombes a Monte Carlo* d'un humor deliciós. Sota l'amenaça d'un bombardeig del cèlebre Casino, la gent empenen una ràpida fugida. Es una carrera feta de camions, cotxes, taxis, transeünts de tota mena, que a tota pressa abandonen llurs cambres i fan una filera pintoresca al carrer, tot fugint de l'amenaça. Per la resta, el film no ens convenc. Hi ha una música avui ja popular, però l'acció és massa convencional, adhuc dins el gènere, i les anècdotes són massa vistes i revistes.

Dimarts s'estrenà a l'Urquinaona *Amor en venda*, film de Clarence Brown, del qual ens ocuparem en el número vinent.

Constitució del Comitè de Cinema

En sessió tinguda el dia 4 de gener al Consell de Cultura de la Generalitat de Catalunya, tingué lloc, sota la presidència del senyor Alexandre Galí, que representava el senyor Gassol, la constitució del Comitè de Cinema, la creació del qual anunciàvem en un número passat. En aquest acte de constitució s'acordà constituir per a la distribució del treball comissions diverses, especificades segons els diferents problemes del cinema a casa nostra. Esperem que la tasca empresa per aquesta primera entitat oficial de cinema entre nosaltres sigui profitosa per a tots.

El diumenge anglès

Tret d'algunes grans ciutats, els cinemes anglesos, adhuc els d'alguns ravalis de Londres, respecten el descans dominical, el puritaníssim diumenge anglès. Però a l'últim, gràcies a alguns diputats, el Parlament ha decidit que l'obertura dels cinemes en diumenge serà decidida per plebiscit. I el curiós és que el primer d'empendre una propaganda electoral a favor de l'obertura dominical dels cinemes, ha estat el bisbe de Croydon. Votà el 60 per cent del cens, amb el resultat de 34,600 en favor de l'obertura i 24,300 en contra.

Alguns dies més tard, Walthamstow, que compta amb 150,000 habitants, ha decidit per majoria de vots que els diumenges hi hagi sessions de cinema.

Aquestes campanyes electorals han estat força mogudes, com si es tractés d'unes eleccions legislatives. Es de remarcar que entre els mitjans de propaganda posats en joc ha figurat el cinema ambulant, i això tant per part dels adversaris, com dels partidaris.

1900 al cinema

No és pas la primera vegada que l'època de 1900 és tractada en cinema. René Clair amb *El barret de palla d'Itàlia* i Pabst amb *L'Opéra de Quat'sous* han tret partit dels recursos decoratius de l'estil 1900, interpretant amb traça.

Però, donat el moviment actual de curiositat i fins de simpatia envers aquella època, era d'esperar que temptés algun altre realitzador. Alexander Korda, Henri Jeanson i Jean Oberlé són els encarregats, aquesta vegada, de ressuscitar el 1900 prenent peu en el vodevil de Feydeau, *La dame de chez Maxim's*. Cap dels tres no ha viscut aquella època, però tant li fa. L'important és que el film valgui la pena.

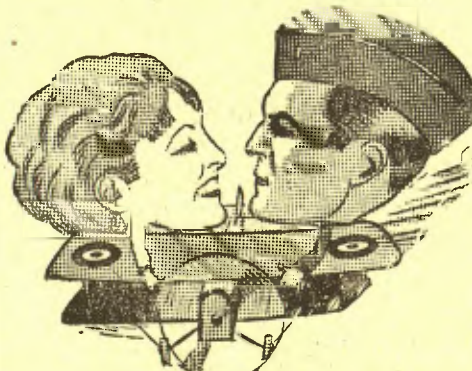
Els Artistes Associats

presentaran molt aviat en el cinema

FÉMINA

la producció de

HOWARD HUGHES

UN AS EN LAS NUBES

Graciosa comèdia frívola, per
CHESTER MORRIS**BILLIE DOVE**

que us farà passar una bona estona

STEVENSON - MAMOULIAN

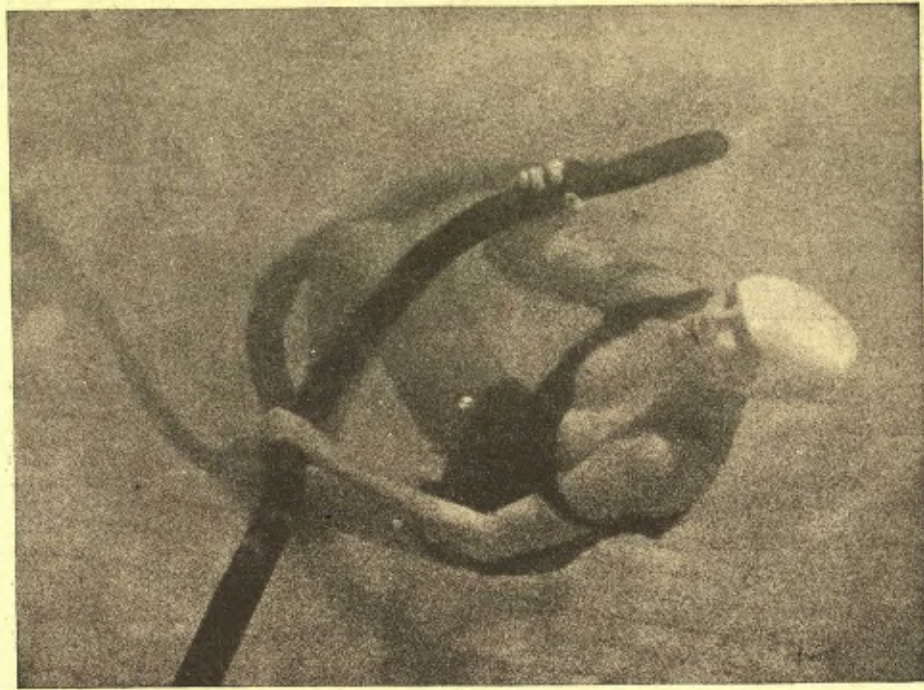
Cinema d'avantguarda

Cinema d'avantguarda... Després de *La sang d'un poeta* de Cocteau, abans de *L'âge d'or* de Buñuel i Dalí, a punt d'ésser presentat a Barcelona, val la pena de parlar-ne.

El cinema dit d'avantguarda té dues facetes: el cinema pur i el cinema sobrerrealista. Els assaigs de cinema pur o films abstractes de Léger, Chomette i altres consideraven la imatge com a fi en si. El pintor cubista Fernand Léger, autor de *Le ballet mécanique*, deia: «L'error cinematogràfic és l'argument. Sostinc que una porta oberta que es mou

Però aquest individualisme a ultrança, transplantat al cinema, esdevé veritable aberració.

La pintura no ha estat mai un art de masses. Només ha estat apreciada per una minoria sensible. Però el cinema és tot el contrari. És l'art més universal que existeix. És un llenguatge internacional, comprès pels públics de totes les latituds, savis i analfabets. «Voldria que G. B. Shaw i un descarregador dels molls de Nova York estiguessin igualment contents del meu treball», ha dit Lubitsch fa poc. La necessitat d'uni-

«Les mystères du Château du Dé», film de Man Ray

lentament (objecte), és més emocionant que la projecció, en proporcions reals, d'un personatge que la fa moure (assumpte).» Henri Chomette, realitzador de *Film d'objets*, afegia: «El cinema no es limita a la representació. Pot crear. Ha creat ja una mena de ritme, gràcies al qual el cinema pot extreure d'ell mateix una puixança nova que, abandonant la lògica dels fets i la realitat dels objectes, engendri una successió de visions inconegudes. Cinema intrínsec o cinema pur.» El cinema pur, doncs, volia ésser una plàstica i un dinamisme alleugerits d'anècdota. Formes geomètriques en moviment: fotogenia pura i ritme brut. Aquella tendència era l'equivalent cinematogràfic del cubisme pictòric que, arrossegat pel desig de retrobar les lleis de la pintura que el fetixisme de l'assumpte havia escamotejat, posava únicament en joc l'abstracció formal i colorística. El cubisme pictòric, aconseguida la seva missió, va desaparèixer. Però va influir decisivament l'art de la seva època. I una bona part de la pintura actual porta l'empremta profunda del cubisme. El cinema pur o abstracte va desaparèixer també quan havia de fer-ho. I les seves troballes tècniques foren aprofitades després pels directores de films comercials més intel·ligents. El cinema dit pur, doncs, tingué una utilitat.

Utilitat que no té, per contra, l'altra faceta del cinema d'avantguarda: el sobrerrealisme. Aquest pretén donar forma cinematogràfica a les visions engendrades en les regions més profundes de l'ànima. Vol traslladar a la pantalla el subconscient. Equivalents cinematogràfic del sobrerrealisme pictòric, és tan subjectivista com aquest. En pintura, el sobrerrealisme està més o menys justificat. La pintura imitativa, després dels progressos de la fotografia en negre i en color, no té raó d'existir. El fotògraf ha reemplaçat el pintor naturalista. I avui cal exigir al pintor allò que no ens pot donar el fotògraf. És a dir: el misteri i el secret de la seva vida interior. El sobrerrealisme pictòric és el que millor compleix aquesta missió.

versalisme del cinema és tan gran, que aquest art, eminentment internacional quan era mut, s'ha vist obligat, en esdevenir parlant, a crear els dobles i les versions en diversos idiomes per a fer-se entendre per tothom. El subjectivisme absolut dels films sobrerrealistes, doncs, visions de somni o de pre-somni que ni els seus autors es poden explicar, és un llenguatge inintelligible, la poesia del qual, quan la té, només pot ésser gustada per una minoria. Doncs, l'anti-cinema. Els films sobrerrealistes poden ésser molt poètics. Però exhalen un desagradable tuf de plat per a iniciats. I en el cinema, tot allò que no té la necessària ressonància universal no és res més que simple passatisme.

SEBASTIÀ GASCH

CATALUNYA

Sensacional presentació del més formidable actor de caràcter; l'odi, l'amor, la venjança, el fanatisme expressats com mai per

EDW. G. ROBINSON**EL HACHA JUSTICIERA**

amb Rosetta Young

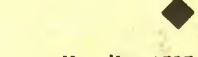
Quin poder feia de l'honorable Mr. Wong l'emissari del terror i de la mort?

I la més emotiva i espectacular pel·lícula d'ambient automobilístic

AVIDEZ DE TRAGEDIA

per Janes Cagney i Joan Blondell

Un altre gran programa
Warner Bros-First National

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les
Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laletana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

CAPITOL

Gran èxit
Un doble programa

CHANDÚ

Fantasia Oriental

per

EDMUND LOWE

i

ENTRE DOS

FUEGOS

per

JOAN BENNETT

EL TEATRE

LES ESTRENES

J. M. Planes, *Amor* (comèdia en tres actes), al Romea

Segons ens explicava el mateix en les seves declaracions a la premsa abans de l'estrena d'*Amor*, amb el to platzerós i antitranscendental a què ens té acostumats, per Josep Maria Planes aquesta seva darrera producció representa una experiència d'una certa importància, car és la primera vegada que en la seva vida d'escriptor s'ha encarat amb «un assumpte i a'gun personatge d'unes certes pretensions dramàtiques».

Aquest costum de fer precedir l'estrena d'una obra per unes declaracions de

personatges en els quals no és pas del tot desproporcionada aquella certa pretensió dramàtica de què ens parlava el seu autor.

Amor, sense ésser cap joia inestimable, sense ésser res de l'altre món, és una obra que podria formar part del repertori de qualsevol escena normal d'un país que en qüestions de teatre decent no hagués de viure, com el nostre, quasi exclusivament — sigui per la causa que sigui — de l'estrena de les obres d'un sol autor, sense cap reposició, sense cap repertori, bo ni dolent.

Una escena d'*Amor* al Romea

referents a's seus propòsits i intencions en escriure-la, sembla ja establert definitivament pel que toca a l'actual empresa del Romea.

Es un costum que té molt de bo, car per poc que es deixi anar l'autor en les seves confessions prèvies, al mateix temps que orienta el públic i, si les sap guarnir bé, desperta el seu interès per l'obra que ha d'ésser estrenada, facilita al crític, ja feta, la meitat de la seva pròpia feina.

Això, si bé és convenient per un cantó, no ho és tant per l'altre. L'autor, en mostrant-nos d'aquesta manera el que s'ha proposat i allò a què aspirava, ens lleva el gust de descobrir-ho pel nostre compte i de lluir-nos amb el descobriment. I quan, com en el cas de Josep Maria Planes amb la seva nova comèdia, hi és tan patent i, per poca memòria que tinguem de les seves anteriors, se'ns ha de fer tan visible, és molt més lamentable perquè ens priva de quedar bé amb ben poc esforç.

El paper del comentarista queda, així, molt simplificat. En comptes d'escarriar-se a esbrinar allò que pretén l'autor i mesurar després fins on ha arribat en la seva consecució, tindrà només aquesta segona feina: la primera li ha estat eliminada ja.

Limitant-nos, doncs, a aquesta confrontació a què hem quedat reduïts, hem de dir que Josep Maria Planes ha aconseguit el que volia. Sense abandonar aquell humorisme esbandit i lleuger en el terreny del qual es mou amb tanta llibertat, Planes ens ha donat alguna cosa de més. Ha encertat a posar-nos en presència d'un assumpte i d'uns

El tema de la fidelitat, o la infidelitat, conjugal, plantejat de la manera com ens el presenta Planes, les incidències de l'acció, els personatges que hi intervenen — cap de gratuït i tots necessaris pel seu descabellament —, el procés del conflicte i, sobretot, allò que neix del conjunt de tots aquests elements sense que puguem conèixer fins a quin punt hi contribueix l'un o l'altre, allò que és com una atmosfera de cosmopolitisme — sense que l'autor hagi de parlar de grans expressos i de cocktails —, fan que l'obra de Planes afecti un caràcter que és ben poc corrent de trobar en el conjunt de la nostra literatura en producció teatral.

Marcel Achard, en el seu *Jean de la Lune*, ens presenta també el cas d'aquest home que és el protagonista d'*Amor*. Un home enamorat fins a l'embadaliment de la seva muller, una dona que, de vida més que irregular abans del seu casament, després de casada continua de la mateixa manera, si no pitjor, enganyant aquell home que li ho donà tot, el qual submergit en el seu embadaliment és orbi i sord davant els indicis i les proves més flagrants de l'engany de què és víctima.

Com en *Jean de la Lune*, també, el protagonista és explotat sense cap remordiment pel germà de la seva muller, i és tanta la seva ingenuïtat i s'ofereix a l'explotació amb tan bona voluntat, que el cunyat abusaire, que al començament només pensava treure'n tot el suc que li fos possible, ha d'acabar vençut davant d'aquella càndida lleialtat contra la qual no hi ha combat possible, estimant de bo de bo l'innocent marit de la seva germana.

Però, tant per tots els altres personatges que juguen en la intriga, com per la progressió i el desenvolupament d'aquesta amb les seves diverses incidències fins arribar al seu acabament, ens allunyam més i més de Marcel Achard per acostar-nos a Josep Maria Planes. Pere, davant la imminència de la catàstrofe que l'amenaça — oberts per fi els seus ulls a la realitat de l'engany en què vivia —, reacciona com un veritable meridional, per enamorat que estigui, bufetejant la seva dona. Això és el que la venç i això és el que fa que el sigui amb el seu amant. El seu marit ha fet un punt d'home!

El que salva *Jean de la Lune* és la seva obstinada confiança en el seu amor, contra totes les proves, contra totes les demostracions d'infidelitat — m'estimaràs perquè t'estimo —. El que salva Pere és haver-se atrevit a pegar la seva dona quan aquesta es mostra massa convençuda que l'havia enganyat sempre.

Els caràcters d'*Amor* no tenen pas un excésu grux dramàtic, però són molt ben dibuixats cada un pel rendiment que n'ha volgut treure l'autor. Les escenes són ben coordinades, i la seva alternança es succeeix sense cap violència; l'humor i la tendresa hi són dosificats amb molt bon tacte i el llenguatge és correcte i gens afectat.

Quant a la presentació, pobríssima. I pel que fa a la interpretació, som ben lluny de poder dir que sigui bona.

JOAN CORTES

El teatre a París

Si l'èxit esdiant de *Noies d'uniforme* provocava en un terreny que aprofitava solament la part morbosa un mediocre *Cadets en uniforme*, pensat de cara a la publicitat, Eduard Bourdet que amb *La Presonera* iniciava escandalosament aquest gènere, aprofita l'ambient que s'ha produït a redós d'aquests temes on l'intersexualisme juga un paper preponderant, estrenant al teatre de la Michodière una obra en tres actes anomenada *La fleur des poids*. Aquesta obra és bastida damunt d'una nota d'escàndol. Per entendre'ns de seguida direm que es tracta d'una *Presonera* referida al sexe fort. Un cert comediment en la presentació i la visió del tema a través d'una lent irònica fa suportable encara aquesta representació. Citem a dir que un cop donada la nota estrident, Bourdet s'afanya a posar-se d'acord amb la moral ambient fent que al final de l'obra l'amor ambient esdevingui triomfant.

Fora de la salacitat del tema, res en l'obra de Bourdet no pren cap aire d'extraordinari. La comèdia és capida segons les regles més corrents de la «comèdia de societat»; una mica menys de visibilitat en el fet escandalós i l'obra podria anar signada per Jacinto Benavente. Més encara: sense la malignitat de l'argument l'obra hauria passat desapercebuda de tot aquest públic que l'aguantia dies i dies al teatre de la Michodière.

Al teatre Montparnasse s'ha celebrat ara la seixantena representació de l'obra de Pirandello *Comme tu me veux*. Aquesta obra està destinada a tenir una viva ressonància internacional, ja que Erich von Stroheim l'ha portada al cinema, amb Greta Garbo de protagonista. Aquesta obra de Pirandello porta ben típicament la signatura del seu autor. És un cas de desdoblament de personatges entre un ambient d'embraguesa i de follia, intervenint en una acció plena de contingut psicològic. Potser experimentem una mica de cansanci davant de les convulsions típiques que els personatges de Pirandello pateixen i fan patir a l'espectador. Tots els signes fan referència al retorn d'un teatre sense tànta alogositat i amb un sentiment més plàstic i més bo de les coses. Un retorn al teatre d'acció amb predomini del moviment escènic per damunt de les sinuositats psíquiques dels personatges. L'obra que triomfa més estrepitosament aquests dies sobre les escenes de París confirma aquesta tendència.

Aquesta obra és una victòria personal dels artistes coratjosos i intel·ligentíssims de l'*Atelier* i del seu animador, el gran actor Charles Dullin. Es tracta d'una adaptació feta per François Porché d'una famosa comèdia aristofànica: *La Pau*. Aquesta adaptació — i en el fons aquesta és la clau del seu èxit — ha estat feta per a subratllar les possibilitats actuals de l'obra grega tot i afegint-hi suggestions especialíssimes d'avui. No tinc a mà l'obra del creador de la comèdia àtica per a jutjar de la fidelitat d'aquesta adaptació. Però en tot cas pot afirmar-se que els afegiments que l'actualitat ha suggerit a François Porché han estat conduïts per una discreció i una prudència exemplars, molt més lloables si es té en compte que exagerant-les una mica l'èxit popular hauria estat encara més viu. Efectivament, l'obra té una acció molt rica d'intencions, palpitant avui, com ho demostren els crítics — molt significatius — que els espectadors, portats del seu entusiasme, prodiguen a cada representació.

L'acció de la peça tal com l'hem vista a l'*Atelier*, és aquesta: Trigueu, un vinyater grec, desesperat per les desgràcies que porta a lloc la guerra, decideix pujar a l'Olimp per tal de decidir els déus a una intervenció energica. Per tal d'aconseguir el seu propòsit, Trigueu ha estat alimentant un gros insecte per tal de fer-lo capaç de portar-lo damunt les seves ales fins a la casa dels déus. Aquesta ascensió es verifica en escena d'una manera ingènua i molt graciosa, plena d'originalitat. Quan arriba a l'Olimp es troba que els déus han abandonat les seves cases desesperats de veure els homes devorant-se mutuament. L'Olimp és en mans del déu de la guerra, que veient-se en possessió de tot el món decideix aprofitar la llibertat que els déus li han donat i corre a cercar el seu instrument de destrucció, Trigueu, que ha vist esferit els seus propòsits, aprofita l'absència del déu per a cridar tots els homes, per tal que facin impossible la desgràcia comuna. Aleshores els homes dels quatre punts cardinals acuden i canten el seu propòsit de pau. Però aleshores Mercuri, que ha quedat a l'Olimp, intervé indignat per la irreverència que suposa aquella invasió i amenaça els homes amb cridar als déus perquè sigui castigada llur gosadia. Aquest és un moment molt graciós: els homes decideixen subornar Mercuri, i cada home deixa la seva moneda en el seu casc.

«Pels meus pobres!» sospira Hermes en embutxacar-se l'almoina. Aleshores el déu s'adona que una aliança amb els homes esdevindria pacífica li ha d'ésser extraordinàriament profitosa. I els descobreix el lloc on és la Pau, la deessa lligada i amordacada que els déus tenen tancada dins d'un pou. Cal salvar-la! Tots els homes es posen a estirar la corda salvadora. N'hi ha que fingeixen perquè s'aprofiten de la guerra; n'hi ha que fingeixen perquè solament conceben la pau com la consolidació de la seva victòria. Mercuri els denuncia tots. I la Pau — que és una dona nua — és extreta amb gran entusiasme pels homes, que li canten un himne de victòria. El segon acte té l'aire d'un epíleg i representa el retorn de Trigueu i el triomf de la pau sobre la terra.

L'èxit d'aquesta obra té una explicació segura en la deliciosa posta en escena amb què es fa plàstica davant dels nostres ulls. I aquesta és la gran obra dels actors de l'*Atelier*. Decoracions, maquiillatges, personatges secundaris, la funció del cor, tot està regit per una sensibilitat exquisida. En resum una gran obra, una molt fina adaptació i un meravellós espectacle.

GUILLERMO DIAZ-PLAJA

París, gener.

POSEM-HO EN CLAR

Agonitza l'òpera?

Per entendre'ns, potser caldria preguntar al meu amic Tasis que veu acostar-se, i a data pròxima, una fi miserable per a la música teatral, a quina mena d'òpera es refereix. Perquè si no ho recordo malament, emparenta Wagner i Strauss amb les facècies de tots els Meyerbeers que, durant un segle llarg, es lliuraren a l'explotació de la indústria operística amb la millor fortuna. És innegable, no sols l'agonia, ans bé la mort i l'oblit més negres per a la colla dels Donizetti, Massenet, Gounod, de gairebé tot

No, amic Tasis. Fins avui, cap música negra ni groga, per exòtica que ens sembli, ni tampoc els grans productors de films com són von Stroheim, King Vidor, Eisenstein, encara no han produït res equivalent a qualsevol de les creacions teatrals dels grans músics; i de les que coneixem ni d'aquelles altres que de segur no tindrem mai el goig de veure i sentir, la totalitat de les quals bastaria per a satisfer les exigències de mitja dotzena de generacions de devots, sense perill d'avorrit-los.

Decorat de Picasso

el Verdi i Rossini i altra misèria musical, amb el consegüent llas de divos analfabets, de ballarines grotesques i *atrezzo* rovellat. Cal celebrar-ho a cor obert i felicitar-nos que hagin desaparegut aquells horribles espectacles d'òpera barata, vuitcentistes, que es consumaven dins una atmosfera nuvolosa de fums, de males olors, entre udols sinistres.

Però no sé entendre quina relació pot trobar el meu amic entre aquells monstres i les obres d'autors com Gluck, Mozart, Cavalli, Lully, Cimarosa, Weber, Wagner i tant d'altres encara. Si és certa la fi pròxima de sentir afligits pel baix nivell espiritual que acusarà en el públic pas de la nostra època. Jo no em veuria pas amb cor de dedicar-hi un simple comentari indiferent. Convinc a creure, com observa amb molt d'encert l'articulista referit, que bona part de l'allunyament de molts envers aquella modalitat teatral significa un de tants símptomes de la crisi econòmica que sofriu el món. Això i res més. Però cercar derivacions al marge del problema de la crisi, és com si ens entossuquíssim a afirmar que, degut a la minva en els negocis de joieria, els brillants han perdut llur incomparable esclat.

Adquirir el testimoni dels empresaris de Filadèlfia, de Chicago o de Nova York respecte de la pretesa malaltia de l'òpera, ens semblen raons poc convincents i que no ens fan d'espantar. No crec que hi hagi cap europeu de mentalitat mitjana que es pugui respondre satisfactoriament què han tingut mai de comú amb Amèrica la tendra malícia setcentista de *Les Noces* de Fígaro, els monòlegs recòndits de *Hans Sachs* o del tsar Boris, la transfiguració de *Tristany*, palpitant d'una esgarriadura d'amor, i les angústies de *Fidèlio*. No m'explico quines evocacions poden produir en aquell poble de cercadors d'or que deserta l'òpera, però que encara esmerça milions per a delectar-se en la monotonia uniformada de les *girls* o bé als parcs d'atraccions.

Hauré de creure, vist que la música teatral experimenta anys ha un atur més o menys definitiu, que ja no és altra cosa sinó un gènere caduc, el qual anem substituint amb tota comoditat per recents esplais més adients amb el segle XX? És com si diguéssim que l'avenç de l'aviació ha restat tota transcendència a les simfonies de Beethoven. De simfonies autèntiques només n'han estat produïdes nou, a part d'unes quantes de Haydn, de Mozart, de Franck i de Brahms; i no crec que cap veritable amador de música les trobi fora d'època, ni frisi perquè els compositors moderns no en componen d'altres de més actuals.

Tampoc no em pugui avenir a la creença que cap mena de reunió esportiva, per brillant que sigui, ni que les millors realitzacions cinematogràfiques hagin de reemplaçar cap espectacle d'antiga filiació ni llevar-li actualitat. Els recursos tècnics més àgils de la fotografia no han de rebaixar mai ni d'un través de dit la intensitat expressiva de les pintures del Giotto o de Fra Angèlic. L'una i l'altra d'aquestes arts poden conviure sense fer-se gens de nosa.

A part de la crisi econòmica, causa primera del retraïment de la vida espiritual, pot bé escaure's que el disfavor de què és objecte el teatre amb música entre certs nuclis intel·lectuals d'avanguardia sigui degut a la temença d'alguns precaucionistes d'ésser tinguts per antiquats; per horror a enfrontar-se al passat gloriós, seriosament, amb el cor a la mà; enlluernats per tot allò que fa so de nou.

PROXIMAMENT

Mercado de Mujeres

Una selecció SONORO FILM d'Exclusives FEBRER i BLAY

En comptes de cantar les absòltes de l'òpera, tal vegada fóra més conduent unir l'esforç de tots els homes de bona voluntat i procurar atraure's l'ajut dels altres, intel·ligents però de voluntat vacil·lant, per tal de restituir aquella mena de teatre al lloc que no ha perdut, a còpia de bon gust, de simplicitat en el servei escènic; sense divos disfressats de *Tenorio*, sense trenes rosses a estil de la magnífica caricatura d'ingènua operística de *Le Million*.

Tampoc cregueu que el drama musical hagi estat una falònia per entretenir les vaguetats romàntiques dels nostres avis, ni que Mozart hagi trobat la culminació en Wagner. Ni al segle XVIII ni al XIX, cap d'aquelles obres fou un pretext per a distracció banal de l'aristocràcia. Els aristòcrates i aquells que els imitaven s'hi van acostar per esnobisme i perquè eren rics. Cal agrair-los-ho. Quant als moderníssims esperits, encomanats de la moda de la premsa, de la febre del dinamisme, sota aquests mots llampanants, gairebé sempre dissimulen alguna insuficiència o alguna insinceritat. Tota obra d'art, tingui el nom que tingui, amb tal que sigui producte d'una fusió harmoniosa d'intel·ligència i de sensibilitat, viu i es perpetua en gràcia de la pròpia excel·lència. I creieu-me: al món hi ha unes quantes dotzenes d'òperes que gaudeixin d'una salut envejable, a despit de les modes, de la manca de diners i de les falleres d'un modernisme desuet, puix que han estat concebudes pel miracle del geni, que no és dona gens de vergonya d'anar amb el cor a la mà.

MIGUEL LLOR

Avui, nit, estrena al

TÍVOLI

UN FILM DE CINEMA
== AUTÈNTIC ==

¡Aló París!

EL MUÑECO

DOS SELECCIONS FILMÓFONO

PUBLIC CINEMA

Passaig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681

Sessió a dos quarts de quatre. A les sis, sessió especial, numerada a 2 pessetes l'entrada

REPORTATGES CINEAC

El castró o la goma elàstica (Documental)

Noticiari Fax Sonor especial

Incendi del paquet "Atlàntic"

CATIFA MÀGICA FOX

El ritme de la rickshà

COLISEUM

Un film de MAMOULIAN

EL HOMBRE Y EL MONSTRUO

per FREDRIC MARCH

Primer premi d'interpretació de 1933

amb Miriam Hopkins
i Rosa Hobart

Ens presenta l'atrevida tesi
de la doble ànima de l'home

Una obra mestra de
bona i novella tècnica

ES UN FILM PARAMOUNT

LES ARTS I ELS ARTISTES

DOS PINTORS

Castedo - Serra

Julian Castedo, el pintor castellà que va passar una llarga temporada entre nosaltres, avui ens torna a mostrar la seva producció més recent. Pel qui hagi seguit el nostre moviment pictòric, el nom de Castedo no li serà desconegut. Afiliat en els regles de l'evolució tant bon punt arribà a la nostra ciutat, fou tot seguit incorporat a la

Amb un objectivisme afuat, el pintor ha sabut expressar el contingut líric de la seva terra. Cosa que no han assolit altres pintors castellans, amb tot i emparar-se en tots els tipismes més reconeguts.

A la Sala Parés, Joan Serra celebra la seva tercera exposició. Diverses vegades hem parlat de l'obra d'aquest pintor, i sempre

Castedo. — Paisatge

pintura barcelonina. Fou incorporat, però mai ha estat assimilat. I aquesta ha estat, segurament, una de les qualitats més apreciades de la seva visió estètica. En el procés evolutiu de l'obra de Castedo es poden apreciar determinades influències de l'ambient, però sempre hi anotareu un fons irredueïble de la seva racialitat. Dintre del nostre clos «evolucionista», l'artista castellà podia coin-

cidir amb elogi. Avui hauríem de repetir les mateixes lloances, i a més augmentar-les per així correspondre a l'actual superació de la seva obra. Però, per evitar monòtones repeticions, procurarem ésser breus.

Joan Serra és un dels pocs pintors que ja ha arribat. El seu primitiu instintivisme de pintor ha arribat allí on era d'esperar: a una segura forma de les seves facultats.

Serra. — Paisatge

cidir amb els seus companys catalans respecte l'orientació estilística, però havia necessàriament de divergir quant a l'expressivitat essencial de l'obra pictòrica. I potser gràcies a aquesta divergència avui pot manifestar la seva personalitat amb major seguretat.

El retorn a la terra pròpia ha fet possible una certa maduresa que, probablement, hauria estat més tardana si hagués continuat entre nosaltres. Això, si més no, pot aconseguir-nos del seu apartament.

Hem anotat un fons racial en l'obra anterior de Castedo. En les seves teles actuals podeu remarcar, abans que tot, les essències més plàstiques del paisatge castellà. Gairebé podríem dir que no coneixem un altre pintor contemporani castellà que ens hagi mostrat amb més claredat que Castedo, totes les excel·lències del paisatge castellà. Castedo no ens presenta una Castella convencional d'Espanya negra, sinó uns paisatges reals de la Castella autèntica, amb la seva pròpia llum i la seva essencial gravidesa.

Després d'una ràpida ascensió, ara sembla que Serra passa per l'aresta d'una cremla. El futur ens dirà si baixarà per l'altra banda o continuarà la marxa ascendent.

En els paisatges exposats, totes les qualitats de la seva obra anterior han estat elevades. S'ha tornat més greu de paleta i a la vegada més consistent en la matèria pictòrica. Al seu dinamisme nerviós d'abans, ara correspon una ponderació intel·ligent de tots els elements de la tela.

Hi hem vist també, una nova expressivitat molt més subjectiva que abans.

Creiem que en l'obra de Serra comença a apuntar un cert sentit idealista que promet aportar noves troballes a les ja aconseguides. Si avans d'un ordre essencialment pictòric, ara s'inicia en un sentit ideològic. Senyal, doncs, que — tot i el mestratge assolit — l'ànima de l'artista continua furgent per dintre. I això sempre és un bon senyal.

MÀRIUS GIFREDA

Els tres camins de l'art figuratiu

Rodin donà la forma de l'espasme, Monet la forma de la llum. Els antics, en general, preferiren treballar damunt una concepció estàtica de la forma. La llum és en les teles de Dürer, Poussin o David suadit a la concepció estrictament formal. Velázquez i Rembrandt i amb ells tots els barrocs són els precursors de l'impressionisme: són els primers que pinten l'espai no com una cosa buida, sinó que pinten l'atmosfera. Però encara en ells la llum és conceptual i estàtica fins a cert punt.

Els escultors minoans, els de Tell-el-Amarna i Myron, intenten plasmar el dinamisme, són fins a cert punt precursors de Rodin, però aquest porta el seu dinamisme figuratiu gairebé a un extrem caòtic. Odilon Redon donà forma a's espectres i recreà el món figuratiu davall una llum tota imaginativa. El pintor de l'ànima de les flors fou més original per la llum espectral que sabé crear — i que ben segur no hauria creat sense el precedent de l'impressionisme — que per la seva fantasia formal, massa emparentada amb la de Gustave Moreau.

Es pot dir que aquests quants exemples resumeixen els tres grans directrius de l'art en la història, o sigui els tres grans motius vitals que han impulsat els artistes a través del temps: l'espiritual, el sensual i l'anímic.

VIDA ESPIRITUAL la que crearen els clàssics. El rellue arcaic de la naixença de Venus de l'anomenat Soli Ludovici, L'Escola d'Atenes de Rafael, Els pastors de l'Arcàdia de Poussin, són exemples d'aquesta mena de creació ordenada, lògica. Bellament conceptual.

VIDA SENSUAL la que recaptaren les dotades retines dels artistes del magdalenià, de Vermeer o Rembrandt, de Velázquez o Monet, de Watteau, Delacroix o Renoir, de Monet o Sisley i de Rodin. Els ulls actuant per pur instint, sense altre rigor, sense altre control que el que dona l'educació afiadada. Sima dels sentits. Creació bellament animal.

VIDA ANÍMICA, suggestió del cor damunt el món dels fenòmens. Ulls del sentiment que miren el món reflectit en el mirall bellament deformador de l'ànima: ulls que miren més endintre que enfora. Els grans moments religiosos de l'art. Exemples: els retrats romano-egipcis dels sants, les pintures de l'orient de les catacumbes cristianes, les icones del Sinai, la pintura bizantina, el nostre Jaume Huguet, Fra Angèlic. En pla neo-pagà Botticelli. En un pla més panteista, espiritista i wagnerià, l'art d'Odilon Redon. Creació bellament poètica.

Gairebé es podria dir que aquests han estat els tres únics grans camins de l'art figuratiu. Camins que algunes vegades foren fressats per un mateix artista. El Greco és un exemple d'aquest totalisme estètic. Theocopuli és un clàssic — en el sentit de constructor de volums —, és un sentit i un místic. Rembrandt és un altre exemple d'artista que posseïx els tres grans sentiments que han fet possible l'art: el de l'animalitat o visió directa, el de l'exaltació poètica o fantàstica i el de la proporció formal o matemàtica.

Altres artistes han estat posseïts alhora de la creació per la fúria de la sensualitat i per la temperança del gust formal. Un bell exemple, Renoir. Renoir encara porta amb ell un cert do poètic.

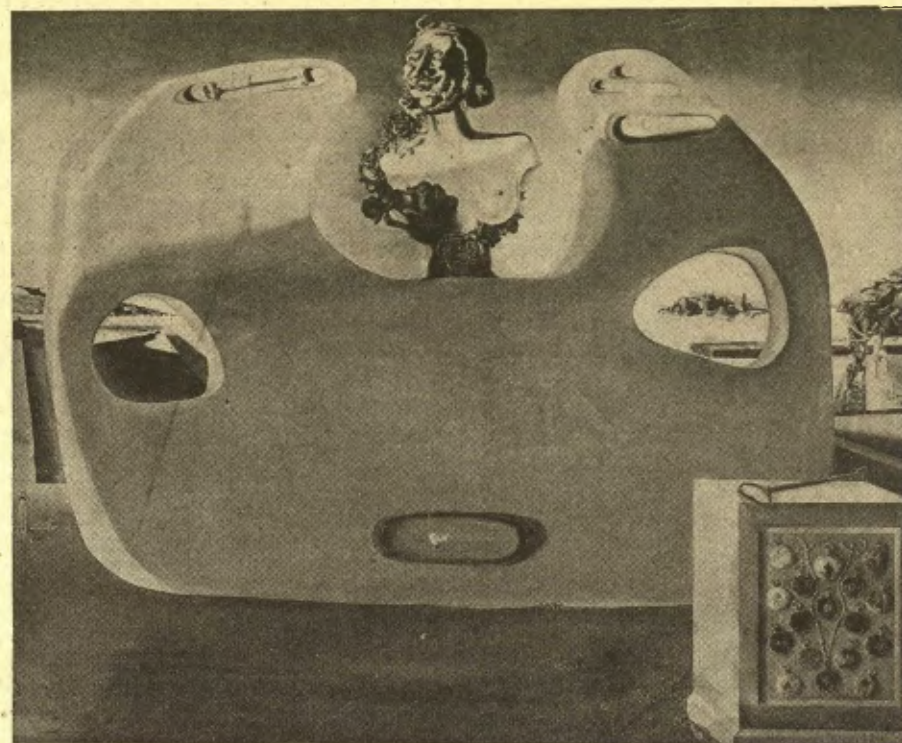
Altres han materialitzat d'una manera anxonada llurs imaginacions subjectives: Miquel Àngel, Delacroix.

Tots aquests grans artistes, però, no havien mancat mai a les dues grans regles, de les set que establí el pintor xinès del segle v. Sie-Ho. La primera d'aquestes regles és fer atenció «a l'espiritual element de vida»; la segona la que Sie-Ho anomena «la llei dels ossos». L'element de vida cal assolir-lo fixant el moviment particular de cada ésser, animal o planta. La llei dels ossos obliga a transparentar l'estructura orgànica dels éssers.

Ha calgut el post-cézannisme perquè certs grans artistes dotats es complaguessin mostrant-se incomplets. La plaga dels nostres temps, l'esteticisme, ha mort en flor moltes esperances. El conjunt d'obres de Picasso exhibeix a París darrerament, amb tot i la immortalitat d'algunes d'aquestes, realment genials, ha portat a la consciència dels homes no idòlatres, que el mal de l'època ha estat el de l'estètica i sovint de la pitjor estètica de café. Els artistes des de la fi de segle, fins en els moments actuals que inicien una reacció saludable, han hagut de forçar massa la màquina de la teoria: els apriorismes, sovint més gratuïts, han estat a l'ordre del dia. L'any de la fe ingènua i de la frescor instintiva, i, també, dels camins intel·ligents d'una simple i no massa forçada educació. Es pot dir que s'ha arribat al convenciment més per dur a violenta imposició de l'ambient que per raonament serós.

Cézanne féu el darrer intent de construcció figuratiu: de clàssicisme sensual. Ja deia ell que volia fer Poussin d'après nature. El seu sentit formal, rítmic, orgànic de la composició; el seu sentit de la proporció obrí el camí al cubisme inventat per semites iconoclastes. El que els alemanys anomenen «veritat intrínseca», que nosaltres anomenem «sentit plàstic», fou la llei dels ossos de Cézanne. Aquest sentit plàstic fou reduït pel cubisme a simples esquemes, a simples bastides, a simples arambescos restauradors de les lleis dels ossos

nal. Es complagué negant les veritats intrínseques que el cubisme havia posat a la superfície. Es complagué a negar la funció, per dir-ho d'una manera o altra, espiritual dels ossos; és a dir, la mateixa concreció de l'ànima de l'ordre, del ritme de la proporció. El sobrerrealisme fou com el cubisme un parcialisme estètic. El darrer venia a recordar als homes que no tan solament d'ordre pur viuen els fets artístics, sinó que aquests són motivats per moviments que escapen a tota lògica. Per això el sobrerrealisme ens ha conduït al desordre i ha

Dalí. — «La mémoire de la femme enfant» (1931)

de la composició, però mutiladors de la llei orgànica dels éssers, i, sobretot, negador de l'espiritual element de vida. El món físic fou eliminat de les obres dels cubistes purs, per a viure a precari d'un món purament matemàtic. El cubisme, precedit pel seu germà el simbolisme, havien tornat als homes l'admiració per la geometria pura dels grecs arcaics o per l'expressiva dels negres. La nostra consciència posthistòrica, però, feia planar damunt de tots els esteticismes en voga l'ombra dels grans períodes clàssics. Cada època ha donat la seva norma dintre les lleis immutables de la matemàtica i de la vida. Cada període clàssic, produït en temps diferents i en terres diverses, ha tingut la seva fisonomia.

Però totes les etapes clàssiques — clàssic en sentit de perfecció —, tot i llur fisonomia distinta, segons que el pintor o l'escultor s'inclinin vers una de les tres grans directrius de l'art, posseïxen la seva «veritat intrínseca»: el seu sentit plàstic.

La seva rítmica llei dels ossos, que és la mateixa en la qual es fonamenten tots els arcaïsmes. La llei de la proporció de l'harmonia, del ritme de l'ordre.

Les lleis d'estructura, de construcció matemàtica, les lleis geomètriques de Cézanne o del cubisme són també en l'art essencialment realista de Vermeer de Delft.

Hi ha, però, un realisme d'ingènua, desproveït d'aquesta llei d'ordre, un realisme purament superficial, que per entendre'ns anomenarem realisme fotogràfic, que està als antípodes del clàssicisme — és a dir, de la perfecció — malgrat totes les aparences. Per a combatre'l, la ja vella estètica cubista i la del ja superat art abstracte, varen donar la recepta de fer un art poc figuratiu i no figuratiu. Un art completament deshumanitzat i esterilitzat. Però moltes vegades aquest art antfiguratiu estava tan desproveït de veritat intrínseca com l'art figuratiu epidèrmic i fotogràfic que s'intentava combatre.

Per això avui, Cocteau fa l'elogi de l'art totalitari que ja havia fet Maurras passant de llarg davant l'escultura arcaica amb somriure bestia. Per això l'altre gran apòstata Ozenfant està orgullós de no haver deixat de fer ni un sol moment art figuratiu.

Sobri el cubisme exaltà la matemàtica, el sobrerrealisme es complagué negant les veritats arquitectòniques de les arts plàstiques. Pretengué fer un art sense art, sense estil o amb un estil el menys rítmic possible: grafisme desunit, fet a base de confegits. Volgué ésser divers i antiproporció.

cultivat les facetes més absurdes del cubisme, exagerant-les.

Avui veiem però el sobrerrealisme amb la figura de Salvador Dalí, que és el pintor oficial del grup, retornant a l'art figuratiu, sense renunciar a un ordre plàstic.

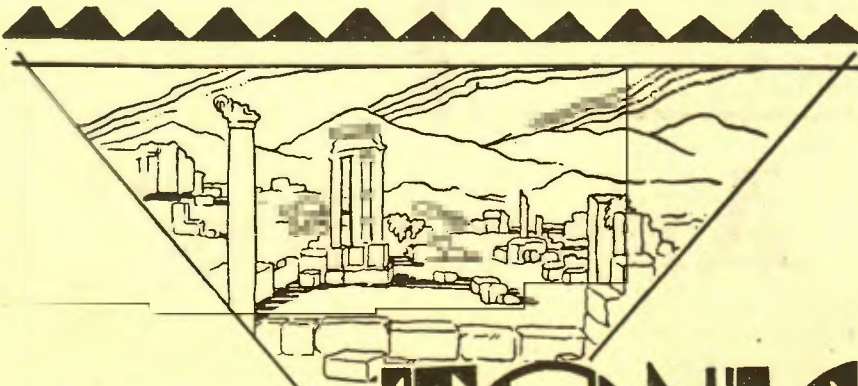
El sobrerrealisme ha estat un art anti-cordial. Ha pretès crear un món fantàstic recaptat en la introspecció dels instints. Ha via negat també com el cubisme el món fenomènic. No féu atenció a les dues grans regles de Sie-Ho: ni a l'«espiritual element de vida» — vida en el sentit integral del mot —, ni a «la llei dels ossos». Això explica la seva fallida.

Però, en el fons, cada veritat estètica d'aquests darrers temps ha estat una partícula de veritat, que ens ha fet adonar d'obits en els quals havia caigut l'art modern en tal o tal altre moment. Cada nou dogma estètic ens conduïa a un carreró sense sortida, però mentrestant havíem pogut fixar l'atenció en aspectes parcials que integren l'aspecte total de l'art. Negant i renegant o afirmant parcialment, hem anat descobrint, anem descobrint, una suma intensíssima de valors, la qual, sentida amb major ingenuïtat i amb passió intensa, pot esdevenir amb el temps l'alta xifra homogenia de l'art totalitari.

RAFAEL BENET

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Tel. 11655raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40APROVAT PER
L'ACADEMIA DE
MEDICINA I
CIRURGIA DE
BARCELONA

TONIC NERVIOS CERA

LABORATORIS CERA S.A. VICO, 18 y COPERNICO 35 al 39 - BARCELONA

VENDA
FARMACIAS

EN L'INDIVIDU COM EN LA COLLECTIVITAT...
Tot mor si manca el nervi que li dona vida i energia.
Sense un cervell plè de vigor tot és tristesa i decadència.

Algunes exposicions

Per raons d'actualitat, no podem deixar de publicar, encara que fora del seu lloc habitual, una breu recensió d'algunes de les exposicions darrerament celebrades.

Les pintures de S. Claramunt denoten un temperament més propici al conreu del cartell o de la il·lustració acolorida, que no al de pintor de cavallet. Segui com sigui, cal anotar aquesta primera exposició de Claramunt amb especial interès. En canvi, l'exposició de Juli Soler no ens aporta res de nou pels que coneixem la seva anterior producció.

Gamboa-Rothvoss exposa, per primera vegada, a les Galeries Syra. Per l'aspecte de les obres no podríem dir que es tracta d'un mèdit. Ben al contrari; fan la impressió que el seu autor ha vist molt i ha pintat moltes hores abans de decidir-se a exposar. Hi ha una certa experiència i un coneixement força apreciable de l'ofici, però cal també saber despendre's a temps de certes fórmules convencionals que acostumen a fer més mal que bé. Així i tot, l'obra iniciada per Gamboa-Rothvoss té ja, des d'ara, qualitats ben estimables.

Carlos Vázquez ocupa tots els panys de paret de les Galeries Laietanes. Es, per tant, l'exposició més important de la quinzena per la quantitat de teles exhibides. Aquesta és, al nostre entendre, l'única importància de l'exposició. Perquè respecte la qualitat pictòrica — malgrat reconèixer-li una certa traça — hem vist que continua amb la mateixa banalitat d'altres vegades. Els cromos de Carlos Vázquez no els hem pogut pair mai.

Es incòmode parlar tan dur. Però, què hi farem! No és culpa nostra...

MÀRIUS GILFREDA

DISCO IRROMPIBLE

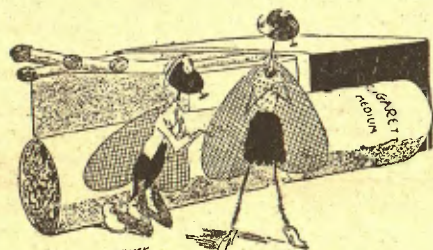
Exposició Gamboa

Vidres, Laques i Porcellanes

GALERIES SYRA

DIPUTACIÓ, 262

TELÈFON 18710

El senyor Mosca.—Si no m'acceptes com a marit, em tiro a la primera tassa de te que trobi!

(Everybody's Weekly, Londres)

Discos diversos

Dos fragments de *La Virgen Morena*, que potser ens arriben tard perquè ja ha passat algun temps des de l'estrena d'aquesta obra, són cantats pel baríton Eduard Brito. Ja havíem parlat en altres ocasions d'altres fragments d'aquesta mateixa obra del mestre Grenet. El disc d'ara ens presenta un artista de molt bones condicions vocals. Veu extensa i ben timbrada té aquest artista, al qual els escenaris de sarsuela poden fer perdre moltes qualitats darrer de l'efectisme que s'estila. Així, certes cadències extremes per a la senzillesa melòdica de la música criolla, no hi fan cap falta i en el disc s'accentuen encara més.

Dels discos omplerts darrerament per l'estilista argentina Azucena Maizani, n'hi ha com *No salgas de tu barrio*, que ja havíem sentit, i altres dels quals l'artista ofereix una versió molt més delicada que algunes de les que coneixíem interpretades per artistes més llampants, però menys discrets. Una de les condicions d'Azucena Maizani és la perfecta vocalització que permet seguir la lletra de la cançó, i això val a dir que en el gènere frívol és una veritable troballa. Demés, els aficionats a la literatura sentimental que sempre contenen els populars aires del Plata, poden gaudir amb tots detalls d'aquestes curtes tragèdies, i en el tango *Usted sabe, señor juez* trobaran matèria per a llur esplai. Una altra de les característiques que ens fan preferir aquests discos a d'altres que contenen tangos, és la sobrietat i bon gust de l'acompanyament, format únicament per violí i piano, i l'instrumentista d'aquest darrer ho fa ben complidament.

Amb una *Suite* de Dohnanyi se'ns presenta una altra agrupació americana, l'Orquestra Simfònica de Chicago, dirigida pel mestre Stock, i la perfecció de l'execució ens dona idea de com es conrea la música simfònica als Estats Units. D'aquell autor poc en coneixem i, si no recordem malament, l'Orquestra Casals alguna vegada ens ha ofert alguna obra. La present *Suite*, encara que no té la clàssica forma de la simfonia, dintre dels respectius temps, segueix, en forma a estones bastant escolàstica, la construcció dels darrers simfonistes alemanys. El primer temps, molt ben construït, està format per un *andante* amb variacions en el qual la iniciació del tema és feta pels

instruments de fusta, reprès pel tuiti orquestral i les variacions es desenrotllen amb molta extensió dintre d'un reduït nombre. El temps acaba amb uns acords de trompa sostinguts per les notes agudes de la corda, que recorden efectes que sovintegen a les obres de Strauss. El *scherzo* al principi pot semblar de Mendelssohn, però després no té la vivacitat d'aquest autor i pren un caràcter més lliure. Una deliciosa melodia que alternen al principi la flauta i l'oboe i que després passa al violoncel·l i fagot, com instrument solista, forma el tercer moviment, *romanza* de caràcter dolçament planyol i que serveix per a posar de manifest el virtuosisme dels instrumentistes d'aquesta orquestra. Sorpren trobar un *rondó* en una obra moderna; ben mirat, ací fa el paper d'*allegro* final de les simfonies, encara que per ésser format el temps a base d'una melodia molt elegant, l'autor sembla haver-se decidit a emprar aquella denominació. L'obra es clou amb una exposició del tema del primer *andante* i, en conjunt, escoltada des del disc, té l'avantatge de les seves condicions admirables per a l'enregistrament i reproducció, circumstàncies que hauran decidit els editors a recordar-se d'aquesta obra d'un autor poc conegut, però que serveix admirablement per a representar aquesta Orquestra Simfònica de Chicago, que la interpreta a la perfecció.

J. G.

La Virgen Morena. — Riancho i Grenet. — *Lamento esclavo*. — E. Brito. — *Id. id. id.* — *Mi vida es cantar*. — *Id.* — *Cia. del Gramòfon*, AE 4121. — *No salgas de tu barrio*. — Tango. — A. Maizani. — *Cia. del Gramòfon*, AE 4052. — *Pero yo sé*. — *Id. id.* — *Usted sabe, señor juez*. — Tango. — A. Maizani. — *Cia. del Gramòfon*, AE 4082. — *Piñuelo, muchacho*. — *Id. id.* — *Suite op. 19*. — Dohnanyi. — Orq. Simfònica de Chicago. — *Andante, primer mov.* — *I i II parts*. — *Cia. del Gramòfon*, AB 712. — *Id. id. id.* — *Scherzo, segon mov.* — *Romanza, tercer mov.* — *Cia. del Gramòfon*, AB 713. — *Id. id. id.* — *Rondó, I i II parts*. — *Quart mov.* — *Cia. del Gramòfon*, AB 714.

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telegr.: "Carbur"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 18011

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES; FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fideles i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

NOTES DE RADIO

L'estació de Leipsic

A mesura que la radiodifusió es difongué (i perdonin l'aparent pleonasme) i les estacions emissores augmentaren de potència, les unes a les altres es feren nòs mútuament, i calgué reglamentar les respectives longituds d'onda i traçar un pla de conjunt per tal d'organitzar la radiodifusió.

Un dels països que ha anat més enllà en aquesta tasca organitzadora ha estat Alemanya, on no fa gaires setmanes s'ha inaugurat l'estació de Leipsic, la més puixant d'Europa.

L'antiga emissora de Leipsic, construïda fa vuit o nou anys, només disposava d'una potència de 300 wats, mentre que la nova és cinc centes vegades més potent, ja que l'emissió s'efectua a 150 kw., que poden arribar a 180 i tot. La nova estació, radicada a Wiederau, prop de la ciutat, emet amb una longitud d'onda de 389'60 metres.

Aquesta estació comprèn set graons d'amplificació, dels quals els cinc primers són refrigerats per aire i els dos darrers per aigua. El primer graó constitueix el generador de corrent alternatiu d'alta freqüència, indispensable a tota emissió. La freqüència d'aquest corrent és mantinguda constant, a només una milionèsima de diferència.

El corrent aquest és amplificat fins al cinquè graó, on vénen a parar els corrents microfònics. La potència, ací, passa de 300 wats a 1 kw.; i el sisè graó la porta a 20 kw. i el setè a 150 kw.

Les làmpares utilitzades per a aquesta amplificació pesen 35 kg. cada una i el seu valor és d'unes 35.000 pessetes cada una. El corrent calentador d'aquestes làmpares és de 2.000 amperes i llur tensió d'ànode de 10.000 volts.

Tots els aparells i totes les instal·lacions necessàries al funcionament de l'estació, són en doble. Així una interrupció no pot durar més que el temps de passar d'un grup a l'altre. La comanda, però, és única.

Incidents internacionals

L'ambaixador de Polònia a Berlín ha lliurat al govern alemany una nota protestant de certes apreciacions sobre el corredor de Dantzig, emeses des de l'estació de Königsberg. També l'ambaixador polonès a Londres ha fet saber diplomàticament al govern anglès, que el govern que ell representa no ha quedat gaire content d'una emissió que el dia de cap d'any va efectuar la B. B. C. Igualment, l'ambaixada italiana a Londres està descontenta de les opinions exterioritzades el mateix dia per la mateixa emissora.

No és pas la primera vegada que la ràdio dona origen a fregadissos diplomàtics. L'acumulació d'aquests en tan pocs dies, fa citar, com a antecedent, la cèlebre proclama, dirigida, en anglès i als treballadors anglesos, des de Moscou, que motivà una protesta del ministre d'Estat, Arthur Henderson.

La radiodifusió pot venir a crear, així, un seguit de problemes d'ordre internacional, de molt més difícil resolució que cap altre. Efectivament, un govern, si així ho creu necessari, pot prohibir l'entrada de diaris i tota mena d'impresos, i fer efectiva la prohibició amb una bona vigilància. Però, com impedir la recepció d'emissions de ràdio?

Unicament un acord internacional, i complet de bona fe, pot arranjar-ho. Això és el que proposava L. Dausset en una recent assemblea internacional celebrada a Berlín, sostenint que la propaganda política no estrictament nacional és inadmissible, i que les seves manifestacions inspirades per un esperit agressiu encara més, i proposant que sobre aquest punt s'arribi a una legislació internacional. Solament així es podria evitar que la ràdio, en comptes d'un factor de pau, ho sigui de fomentar enemics.

Contra els mals programes

Un dia, era el conegut compositor Arthur Honegger que blasfemava la composició dels programes de ràdio. Avui, és Léon Daudet que ha escrit:

«Diria dels films actuals el que també diria dels programes de T. S. F., de les besties que es despatxen per T. S. F., de la gran lletjor llançada profusament a cavall de les ondes. Tot això envileix el nou invent, li talla les ales, en fa una cosa baixa i arran de terra que no té nom, en cap idioma.»

Realment, una cosa és el progrés tècnic i una altra el progrés artístic. A Barcelona — com, pel que es veu, en altres llocs — sabem una mica si el focós polemista té raó o no.

RADIO CATALONIA
133 BALMES 133
AGENCIA
CROSLEY
5lmps CHEVALIER 635Ps
5lmpara PACHI 585
4lmps CHIKILIN 455
20 mesos de crèdit
Receptors a 2'50 ptes. setmana

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

UN ACLARIMENT!...

¿Per què diem que l'estació subterrània de la Plaça de Catalunya (trens del Nord i Metro Transversal)

és el mitjà de publicitat més formidable que avui dia existeix al nostre país?

Feu comparances amb el sistema de més difusió emprat fins ara i donareu raó a la nostra asseveració.

MITJÀ	QUANTITAT DE PROBABLES LECTORS DELS VOSTRES ANUNCIS	PREU	DURACIÓ
Prensa Diària.	150.000 (com a màxim).	1.800 ptes. una pàgina	Un dia
Plaça de Catalunya (Estació subterrània) Trens del Nord i Transversal.	3.000.000 (actualment). (Dades oficials controlades pel Departament d'Estadística).	600 ptes. (dotze espais de gran tamany, un a cada estació).	Al mes

“Agencia General de Anuncios”

(Secció Metro Transversal)

BARCELONA: Pelai, 62, 4.ª - Telèf. 15300

Carrer de Tarragona, 7, 2.^{on} - MADRID